

Stand van Zaken Korpsen 2010

Korpsmonitor Kinderporno

*Raad van Korpschefs
Board Opsporing*

Programma Verbeteren Aanpak Kinderporno

*Definitief
22 maart 2011*

Afkortingenlijst

AFP	Algemeen Forensische Psychiatrie
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AVR	Audio Visuele Registratie
BOB	Bijzondere Opsporing Bevoegdheden
BR	Bovenregionale Recherche
BRO	Bovenregionaal Recherche Overleg
BVH	Basisvoorziening Handhaving
BVO	Basisvoorziening Opsporing
CEOP	Child Exploitation and Online Protection Centre
CIE	Criminele Inlichtingen Eenheid
DRO	District Recherche Ondersteuning
DSRT	Dienst Speciale Recherchetechnieken
Fte	Fulltime equivalent
FTK	Forensische Tool Kit
FT-Normen	Forensisch Technische Normen
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheid Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheid Zorg
HAR	Hoofd Algemene Recherche
HOvJ	Hoofd Officier van Justitie
KIDS	Samenwerkingsverband KMar, Ipol en Douane op Schiphol
KLPD	Korps Landelijke Politie Diensten
KMar	Koninklijke Marechaussee
KP	Kinderporno
Kst	Kindersekstoerisme
MGGZ	Militair Geneeskundige Gezondheidszorg
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
PID	Project Initiatie Document
Pv	Proces-verbaal
PVAKP	Programma Verbeteren Aanpak Kinderporno
RC	Rechter-commissaris
RIAGG	Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RIK	Regionaal Informatie Knooppunt
RSC	Regionale Stuur Commissie
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
RvK	Raad van Korpschefs
SJZP	Sociale Jeugd en Zeden Politie
SKM	Seksuele Kindermishandeling
Sv.	Strafvordering (wetboek van)
TBI	Team Beeld en Internet
TGE	Team Grootschalig (Informatie) Expertise
TGO	Team Grootschalige Opsporing
TIJN	Samenwerkingsverband Twente, Ijsselland, Noord-Oost Gelderland
VUGger	Verhoorder Uitvoering en Gecomplceerde verhoren
WOD	Werken onder dekmantel
ZAO	Zeden Aanspreek Officier
ZIUZ	Kennisbedrijf technologie/ visuele intelligentie
ZM	Zittende Magistratuur

Samenvatting

De korpsmonitor kinderporno 2009-2010 geeft de stand van zaken van de aanpak van kinderporno weer. Hierbij is de indeling richten (strategie), inrichten (tactiek) en verrichten (operatie) gehanteerd.

De monitor is tot stand gekomen middels vragenlijsten en daaraan gekoppelde korpsgesprekken die zijn gevoerd van eind oktober 2010 tot en met december 2010. De verslagen die op basis van deze gesprekken zijn gemaakt, zijn gevalideerd door de korpsen en vormen de bouwstenen van de monitor en de beoordeling.

Eén van de belangrijkste ambities bij de aanpak van kinderporno is het verleggen van de focus van downloaders naar kindermisbruikers, producenten, commerciële verspreiders en slachtoffers. Het realiseren van deze focusverschuiving blijkt in veel regio's nog een uitdaging. Terwijl het juist van groot belang is dat kinderpornozaken in de prioritering voldoende gewicht krijgen ten opzichte van overige (zedenzaken), worden ze nagenoeg niet meegenomen in de weging en sturing

In regio's die werk maken van de focusverschuiving wordt intensief doorgerechercheerd, inclusief bredere inzet op opsporingsactiviteiten (financieel, digitaal, BOB-middelen). In de andere regio's is dit, mede door capaciteitsgebrek en keuzes voor wat betreft opsporingsprioriteiten, nog niet het geval.

Het hoofdproces aan sich is voor een gedeelte gestandaardiseerd, maar inzet op meer uniformiteit van aanpak is nodig. Een klein aantal regio's investeert actief in innovatie en de ontwikkeling van nieuwe opsporingsmethoden. *Best practices* worden vooral in het landelijk coördinatorenoverleg uitgewisseld.

De inrichting van de aanpak van kinderporno is in de politieregio's divers georganiseerd. Er is sprake van verscheidene organisatievormen (centraal, decentraal, specialistisch e.d.) en taakstelling (kinderporno-zaken, zedenzaken en/of tactische zaken) van de zeden- of kinderpornoafdeling. Er zijn duidelijke verschillen in capaciteit die wordt vrijgemaakt voor de aanpak. Door de bank genomen blijkt de beschikbare capaciteit echter onvoldoende te zijn om de werkvoorraad aan te kunnen. Vanwege deze capaciteitsbeperkingen is er op regionaal niveau ook vaak onvoldoende tijd en aandacht voor onderzoek naar kinderseksstoerisme.

Er wordt behoorlijk geïnvesteerd in opleiding voor tactische en/of digitale vaardigheden. Wel zou er meer aandacht besteed moeten worden aan (regelmatige) oefening en borging van vaardigheden. Verder worden de kinderporno- en zedenrechercheurs regelmatig geconfronteerd met psychisch belastend materiaal wat ervoor pleit om ook aandacht te schenken aan de organisatie van personeelszorg.

Er kan nog meer efficiencywinst behaald worden door de verdere uitrol van nieuwe digitale middelen. Wel is aandacht nodig voor het ontwikkelen en borgen van vaardigheden om de beschikbare digitale middelen optimaal toe te passen. Verder is er in de regio's een grote behoefte aan een actuele en volledige Nationale Database Kinderporno.

De samenwerking met de digitale recherche en de tactische recherche is goed. Hiertoe wordt ook ingezet op bewustwording/kennis over het werkveld. Andere disciplines binnen de politie, zoals wijkagenten en gedragsdeskundigen, worden steeds vaker betrokken bij de aanpak van kinderporno. De structurele inbedding van deze samenwerking in het werkproces is van belang. Het blijkt dat het fysiek dichtbij elkaar organiseren van de verschillende disciplines kennisuitwisseling en samenwerking bevordert.

Partners waar de regio's structureel mee samenwerken zijn het OM en het KLPD. Een aantal regio's werkt structureel samen met hulpverleningsinstanties. Daarnaast is er een breed palet aan andere samenwerkingspartners. De samenwerking manifesteert zich doorgaans in overleg, lobby, doorverwijzing voor behandeling veroordeelden, voorlichting, bewustwording en preventie.

Een aandachtspunt met betrekking tot registratie en monitoring betreft ontzette en/of geïdentificeerde slachtoffers. Om deze aantallen beter te kunnen registreren, is het van belang dat er een eenduidige definitie van (de typen) slachtoffers komt.

De Koninklijke Marechaussee (Kmar) heeft in vergelijking met de politie weinig capaciteit beschikbaar voor de aanpak van zedenzaken. Weging, sturing en prioritering van kinderpornozaak blijft daardoor een uitdaging. Net als bij de politie is er bij de Kmar aandacht nodig voor een bredere inzet op opsporingsactiviteiten en voor het formuleren van een duidelijke focus. Het opleidingsniveau van de mensen bij de KMar is erg hoog en de personeelszorg is op orde. De Kmar werkt intensief samen met de politiekorpsen, het OM en diverse externe partners. Er wordt verder behoorlijk ingezet op het uitdragen van *best practices* aan nationale en internationale partners.

Het Team Beeld en Internet (TBI) van het KLPD worstelt met de balans tussen enerzijds informatievoorziening en innovatie van nieuwe opsporingstactieken en anderzijds de uitvoering van de primaire taken. Een van de primaire taken is internationale samenwerking. Hoewel de wens hiertoe bestaat, kan er door werkdruk en het gebrek aan capaciteit nog onvoldoende worden geïnvesteerd in innovatieve trajecten. Het is van belang dat de taakstelling en activiteiten van het TBI gespecificeerd worden in het jaarplan, zodat de inzet van mensen en middelen transparant is. Vanwege het gebrek aan capaciteit is er ook bij het TBI nog onvoldoende aandacht voor de aanpak van kinderseksuïerisme.

Tenslotte ondersteunt het TBI regelmatig de regio's en dan met name als er sprake is van grote en/of complexe zaken.

Inhoudsopgave

AFKORTINGENLIJST	2
SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	6
1.1 AANLEIDING.....	6
1.2 PROGRAMMA VERBETEREN AANPAK KINDERPORNO.....	6
1.3 LEESWIJZER MONITOR.....	7
2. KORPSMONITOR	8
2.1 INLEIDING	8
2.2 BEOORDELING KORPSEN.....	8
2.3 RICHTEN, INRICHTEN EN VERRICHTEN	8
3. BEVINDINGEN POLITIEREGIO'S.....	9
3.1 INLEIDING	9
3.2 RICHTEN	9
3.3 INRICHTEN	13
3.4 VERRICHTEN	19
4. BEVINDINGEN KLPD (TBI), BR'EN EN KMAR	25
4.1 KORPS LANDELIJKE POLITIEDIENSTEN, TEAM BEELD EN INTERNET.....	25
4.2 BOVENREGIONALE RECHERCHE EENHEDEN	28
4.3 KONINKLIJKE MARECHAUSSEE	31
5. RECENTE ONTWIKKELINGEN EN TOEKOMST	34
5.1 RELEVANTE RECENTE ONTWIKKELINGEN OP HET GEBIED VAN KINDERPORNO.....	34
5.2 TOEKOMST AANPAK KINDERPORNO EN KINDERSEKSTOERISME.....	34
6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	37
6.1 CONCLUSIES VOOR DE POLITIEREGIO'S	37
6.2 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN VOOR DE KLPD (TBI), DE BREN EN DE KMAR.....	41
7. CRITERIA EN BEOORDELING VAN POLITIEREGIO'S, KLPD DE BR'EN EN DE KMAR.....	44
7.1 DOELSTELLINGEN EN DEELGEBIEDEN VAN BEOORDELING.....	44
7.3 OVERZICHT BEOORDELING KORPSEN	46
7.4 OVERZICHT BEOORDELING KLPD, DE BREN EN DE KMAR.....	47
BIJLAGE A: BEST PRACTICES.....	48
BIJLAGE B: WERKVOORRAAD EN AANTAL DOSSIERS AANGEBRACHT OM	50

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In november 2009 werd de eerste Korpsmonitor Kinderporno gerealiseerd waarin een nulmeting en de stand van zaken betreffende de landelijke aanpak van kinderporno in 2008 werd weergegeven

Met de Korpsmonitor Kinderporno 2009 en 2010 wordt opnieuw de stand van zaken van de landelijk aanpak van kinderporno uiteengezet waarbij een zo compleet en concreet mogelijk beeld is gegeven van de aanpak van kinderporno bij de Regionale Politiekorpsen, Korps Landelijke Politiediensten (KLPD), Bovenregionale Recherche Eenheden (BRen) en de Koninklijke Marechaussee (KMar).

1.2 Programma Verbeteren Aanpak Kinderporno

In het PID is de doorstart van het PVAKP beschreven in een businesscase, waarin de strategische uitgangspunten, doelstellingen en programmalijnen zijn geconcretiseerd.

Hieronder kort samengevat:

In de businesscase voor de doorstart van het PVAKP is de visie vertaald in een aantal strategische uitgangspunten ten aanzien van de bestrijding van kinderporno en kinderseksuïerisme. Deze uitgangspunten geven aan op welke wijze de politie, het openbaar ministerie en haar partners deze visie denken te bereiken.

1. Er is sprake van een **effectieve en efficiënte kennisoverdracht** binnen het werkveld van de bestrijding van kinderporno;
2. De **inrichting en het proces van de opsporing** is zo georganiseerd dat op het juiste niveau weging en sturing plaatsvindt en de inzet van mensen en middelen zo effectief en efficiënt mogelijk is vormgegeven;
3. Er is aandacht voor **samenwerking** met publieke en private partners, zowel op nationaal als op internationaal niveau;
4. Er wordt gewerkt met **innovatieve (technologische) opsporing- en vervolgingsmethoden** die bijdragen aan het efficiënter inzetten van mensen en middelen ten behoeve van de opsporing van kinderporno.

Op basis van deze strategische uitgangspunten zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Organiseer een landelijke kennis en coördinatiefaciliteit waarin de kennis over de bestrijding van kinderporno vanuit de opsporing en vervolging wordt samengebracht, met het werkveld wordt gedeeld en in het netwerk wordt geborgd;
- Ontwikkel in samenwerking met het Openbaar Ministerie een landelijk weging- en sturingsmodel waarin wordt vastgelegd op welke wijze de aanpak van kinderporno binnen de Nederlandse politie wordt gewogen en georganiseerd;
- Differentieer op basis van dit weging- en sturingsmodel in de opsporing en vervolging naar de aard van de delicten, de herkomst van het materiaal, enz.;
- Organiseer de inzet van mensen en middelen op zodanige wijze dat deze minder kwetsbaar wordt voor uitval, besparingen oplevert en tegemoet komt aan de noodzaak kennis en expertise effectief te delen;
- Herontwerp het proces (proces redesign) en richt de werkprocessen zodanig in dat optimaal gebruik wordt gemaakt van het procesmatig werken binnen de politie en de juiste expertise en capaciteit op het juiste moment beschikbaar komt;
- Ga samenwerkingsverbanden aan met (inter)nationale partners, publieke en private partijen waarbij deze partijen een rol moeten gaan spelen in het opsporen en voorkomen van kinderporno en kinderseksuïerisme;
- Ontwikkel constant alternatieve en innovatieve opsporingsmethoden door gebruik te maken van nieuwe technologieën, bijzondere opsporingsbevoegdheden, wetenschappelijk onderzoek, andere wijzen van het afdoen van zaken enz.

De volgende programmaliijnen volgen uit de visie, strategie en doelstellingen zoals die in de businesscase zijn uitgewerkt:

- **Organisatieontwerp:** in deze programmalijn wordt de aanpak van de kinderpornografie aan de nieuwe organisatiestructuur van de opsporing gekoppeld. Daarbij moet de nieuwe structuur aansluiten op ontwikkelingen binnen de Politie, OM enz. en is er aandacht voor constante evaluatie en verbetering op de verschillende niveaus (strategisch, tactisch en operationeel);
- **Standaardisatie:** het opsporingsproces wordt in deze programmalijn, geharmoniseerd en uniform ingericht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van standaard ICT hulpmiddelen en is er aandacht voor gevarieerde en multidisciplinaire inzet van mensen. Daarbij wordt met nieuwe structuren van werken zoals het netwerkend werken en intelligent opsporen geëxperimenteerd;
- **Innovatie:** in deze programmalijn wordt via nieuwe publieke en private samenwerkingsvormen en wetenschappelijk onderzoek gezocht naar meer kennis over de daders, kennis over alternatieve opsporing- en vervolgingsbeleid enz.;
- **(Inter)nationale Samenwerking:** hier worden de initiatieven geclusterd die (inter)nationale samenwerking met bijvoorbeeld andere (bron)landen Interpol enz. als thema hebben. Doel is de bestrijding van kinderseksstoerisme en kinderporno door samenwerking te verbeteren;
- **Opschonen:** in deze programmalijn worden ten slotte de projecten opgenomen die zorgen voor goede ondersteuning aan het werkproces (databank) en zorgen dat door het aanpakken van de werkvoorraad, via het maken van bewuste keuzes over prioriteiten, geen structurele achterstanden meer ontstaan.

1.3 Leeswijzer monitor

De opbouw van deze korpsmonitor is als volgt. In hoofdstuk 2 wordt de werkwijze toegelicht. In hoofdstuk 3 zijn de bevindingen van de Politiekorpsen op hoofdlijnen (Richten, Inrichten en Verrichten) opgenomen; In hoofdstuk 4 zijn de bevindingen het KLPD, BReN en KMar op hoofdlijnen (Richten, Inrichten en Verrichten) opgenomen. In hoofdstuk 5 staan relevante recente ontwikkelingen op het gebied van kinderporno en is de toekomstvisie van de korpsen beschreven. Tenslotte volgen in hoofdstuk 6 de conclusies op het geheel die zijn doorvertaald naar aanbevelingen.

2. Korpsmonitor

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de gehanteerde werkwijze (vragenlijst, korpsgesprekken, beoordeling) en systematiek (Richten, Inrichten en Verrichten) voor de bevindingen bij de korpsen kort toegelicht.

De geformuleerde doelstellingen in het PID zijn voor het PVAKP leidend geweest in de opzet en uitwerking van de vragenlijst voor de Korpsmonitor Kinderporno 2009/2010. De vragenlijst voor het korpsgesprek met de korpsvertegenwoordigers kinderporno (leidinggevend en uitvoerend) was bedoeld om een zo'n uitvoerig mogelijk beeld te verkrijgen van: de kwalitatieve stand van zaken; uitvoering van het gehele werkproces kinderporno; samenwerking met interne- en externe partners; aanpak van kinderseksstoerisme; communicatie over kinderporno politie intern en extern en visie en ideeën over de toekomstige aanpak.

De vragenlijsten zijn geanalyseerd ter voorbereiding op de korpsgesprekken, die van eind oktober tot en met half december 2010 werden uitgevoerd. Doel van de korpsgesprekken was het stellen van verhelderings- en verdiepvragen in aanvulling op de beantwoording van de vragenlijst.

Van de korpsgesprekken met de korpsvertegenwoordigers kinderporno zijn gespreksverslagen opgemaakt, gevalideerd en vastgesteld. De analyse van de korpsverslagen zijn de bouwstenen van deze monitor.

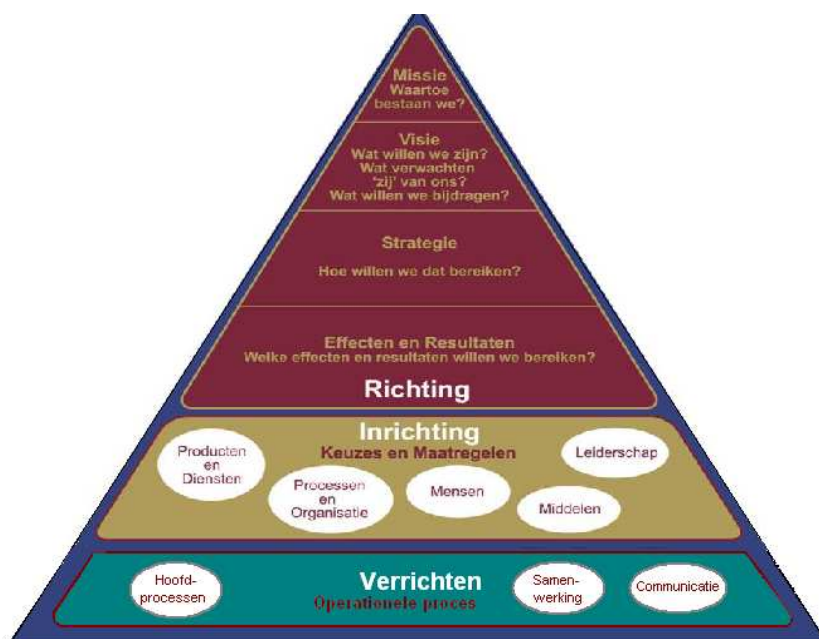
2.2 Beoordeling korpsen

Tijdens de korpsgesprekken bleek er een grote behoefte te bestaan om, in de lijn van de Korpsmonitor Mensenhandel, een beoordeling per korps uit te spreken. Voor de beoordeling werden criteria geformuleerd op grond van: **de inzet van mensen en middelen; het werkproces; de samenwerking en gebruikmaking van innovatieve opsporingsmethoden.** Dit betreffen 4 doelstellingen uit de businesscase van het PID voor de doorstart van het PVAKP. De beoordeling van deelgebieden geven een eindscore per korps. In bijlage B zijn alle korpsverslagen gecomprimeerd weergegeven in een kwalitatief deel en een aantal sterke- en verbeterpunten. Daaraan gekoppeld is de beoordeling. Volledig vastgestelde korpsverslagen zijn op te vragen.

2.3 Richten, Inrichten en Verrichten

De Korpsmonitor is meer dan in het voorgaande jaar gericht op de hoofdwerkprocessen kinderporno, variërend van intake tot afronding van het dossier.

Het kinderpornoproces is gestoeld op drie elementen, te weten **richting, inrichting en verrichting.**

Met de richting wordt de *strategische* kant van de aanpak van kinderporno bedoeld. Welke keuzes worden er gemaakt om richting te geven aan de visie om doelstellingen te bereiken.

Inrichten is het *tactische* element. Het gaat om de keuzes en maatregelen m.b.t. de organisatievorm, mensen, middelen en leiderschap in de aanpak van kinderporno.

Verrichten hangt samen met het *operationele* aspect van de aanpak van kinderporno, of met de uitvoering van de diverse stappen in het proces. Hierbij gaat het om samenwerking, gestandaardiseerde werkwijzen, communicatie en ondersteuning/ samenwerking in het kinderpornoproces.

Figuur 1: Richten, Inrichten, Verrichten

3. Bevindingen politieregio's

3.1 Inleiding

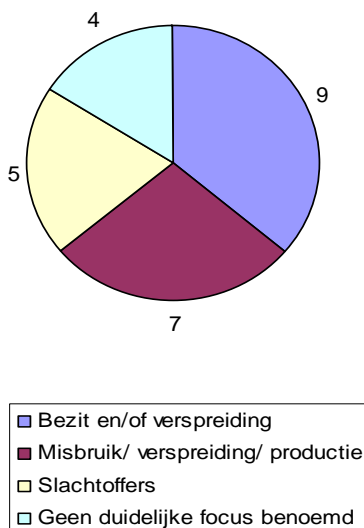
In dit hoofdstuk worden de bevindingen met betrekking tot de 25 politieregio's uiteengezet. Er is getracht een landelijk beeld neer te zetten dat recht doet aan de input vanuit de regio's. Hierbij worden positieve en/of negatieve bevindingen beschreven. De indeling van richten, inrichten en verrichten wordt gehandhaafd.

3.2 Richten

3.2.1. Visie: focus

De gehanteerde focus voor de aanpak van kinderporno is niet eenduidig. Er is sprake van vier varianten, waarbinnen enige variatie bestaat. Deze varianten en de verdeling zijn als volgt:

Figuur 2: Focus van aanpak

■ Focus op Slachtoffers

Uit figuur 2 blijkt dat slechts 5 van de 25 regio's een focus hanteren die gericht is op slachtofferidentificatie. Zij zien kinderporno als slechts een bijproduct van seksueel misbruik (TIJN) en/of willen door het slachtoffer te traceren de handeling stoppen (Amsterdam) en zoveel mogelijk slachtoffers uit het circuit halen (Rotterdam). In deze regio's staat het slachtoffer centraal, wat zich vertaalt in de aanpak en keuze voor inzet op opsporingsactiviteiten.

■ Focus op misbruik/ verspreiding/ productie

Zeven regio's focussen op strafbare feiten misbruik, verspreiding of productie van kinderporno of een combinatie hiervan (Noord-Holland Noord, Limburg-Zuid, Zuid-Holland-Zuid, Hollands-Midden, Gooi en Vechtstreek, Flevoland, Groningen).

■ Focus op bezit/ verspreiding

9 van de 25 regio's richten zich op downloaders / bezit dan wel op verspreiding van kinderporno. Dit is niet in lijn met de landelijk beoogde focus op misbruikers, producenten, commerciële verspreiders en slachtoffers van kinderporno. Voor het hanteren van deze focus wordt voornamelijk de beperkte capaciteit in Fte's als reden aangegeven (Limburg-Noord, Friesland, Haaglanden, Zeeland, Brabant-Zuid, Gelderland-Zuid, Zaanstreek-Waterland) en/of een gebrek aan expertise (Brabant Zuid-Oost). Inzet op doorrecherchen is volgens deze regio's te arbeidsintensief in relatie tot de beschikbare capaciteit. De werkvoorraad wordt genoemd als argument om in te zetten op een focus op bezit (o.a. Friesland, Zeeland) omdat downloadzaken relatief snel afgehandeld kunnen worden. Een ander argument dat genoemd wordt is de gedateerdheid van informatie/ oude zaken, wat het onderzoek bemoeilijkt en implicaties heeft voor de bereidheid en mogelijkheden bij het OM, om met deze zaken aan de slag te gaan.

■ Geen duidelijke focus benoemd:

Tenslotte zijn er vier regio's die geen duidelijke focus hebben benoemd of aangegeven alle zaken op te pakken omdat er weinig zaken binnenkomen of omdat er voldoende capaciteit beschikbaar is (Drenthe, Gelderland-Midden, Utrecht, Brabant-Noord). Onduidelijkheid in focus roept vragen op rondom prioritering en inzet van opsporingsactiviteiten en staat een slachtoffer-/dadergerichte aanpak in de weg.

3.2.1.2 Slachtoffers

In een poging een beeld neer te zetten van het aantal geïdentificeerde en/of ontzette slachtoffers per regio, bleek dat er verschillende, vaak veelal abstracte definities worden gehanteerd van wat een slachtoffer is. Bovendien bestaat er geen eenduidigheid of slachtoffers uit webcamzaken en 'sexting' ook in dit aantal moeten worden opgenomen. Hierdoor bleek het onmogelijk om hier een totaalbeeld van te schetsen. Bovendien wordt in veel regio's het aantal geïdentificeerde/ ontzette slachtoffers niet geregistreerd.

Wel is gebleken dat er grote verschillen bestaan tussen de geschatte aantallen, veelal afhankelijk of er een grote zaak heeft voorgedaan of niet. Bijvoorbeeld bij de in het oog springende zaken zoals in Den Bosch (Benno L.) en momenteel in Amsterdam (Robert M.), loopt het aantal slachtoffers al gauw relatief ver op.

3.2.2 Strategie

Voor het bepalen van een strategie moet er nagedacht worden over hoe beoogde doelen bereikt kunnen worden. Het heeft te maken met een toekenning van gewicht aan de aanpak van kinderporno en een strategie voor hoe dit praktisch te organiseren.

3.2.2.1 Weging en sturing

Kinderporno zaken worden nagenoeg niet behandeld door weeg- en stuurploegen. Het belang en zwaarte dat gehecht wordt aan de aanpak van kinderporno vertaalt zich slechts in de hiervoor beschreven prioritering in samenwerking met het OM.

Wel wordt door meerdere regio's aangegeven dat bij uitzondering een projectplan wordt opgemaakt en/of een weeg- en stuurploeg wordt ingeschakeld. Bijvoorbeeld in het geval van een grootschalig onderzoek, bij mogelijk maatschappelijke onrust, in geval van bijzondere verdachten of zodra een zaak de beschikbare capaciteit te boven gaat. Het overgrote deel van de onderzoeken wordt afgehandeld binnen de (zedes/kinderporno) afdelingen middels prioritering. Voor een aantal regio's en zaken (o.a. Astral) heeft het weegproces al bij de Bovenregionale Recherche Eenheden (BRen) plaatsgevonden.

3.2.2.2 Prioritering

Er worden verschillende prioriteringsmodellen gebruikt. Sommige regio's maken gebruik van een eigen model, andere gebruiken een 'bekend' model (o.a. van Zambezi, Utrecht, TIJN). Er worden verschillende waarden gekoppeld aan de criteria. Dit verschilt tussen de regio's maar ook binnen een regio is prioritering niet gelijk en rechercheur afhankelijk. Er lijkt sprake van 'willekeur'.

Betrokkenheid OM bij prioritering

Prioritering vindt bij aanvang van het onderzoek plaats, bij intake of bij melding. Over het algemeen wordt het OM betrokken in de prioritering, door middel van structureel geplande overleggen met de Officier van Justitie (OvJ) of Zeden Aanspreek Officier (ZAO) en/of via zaaksoverleg. Ook wordt met enige regelmaat, veelal aanvullend aan het (zaaks)overleg, de zakenlijst verspreid naar het OM.

Prioritering ten opzichte van andere zedendelicten

Kinderporno zaken worden veelal meegenomen in de prioritering van zedenzaken. Hierop zijn een aantal uitzonderingen, namelijk regio's die kinderporno onderzoeken afzonderlijk georganiseerd hebben (Rotterdam, Amsterdam, Limburg-Zuid, TIJN). In deze regio's concurreren kinderporno zaken niet met andere zedenonderzoeken. Voor alle overige regio's betekent dit dat kinderporno zaken niet alleen tegen elkaar worden afgewogen, maar ook ten opzichte van overige zedenzaken. Dit blijkt vaak een moeilijke competitie te zijn, o.a. vanwege de werkdruk en het gebrek aan capaciteit. Bovendien worden in verschillende regio's zedenrechercheurs regelmatig ingezet voor andere (tactische) onderzoeken of bij evenementen. Hierdoor komt inzet op kinderporno zaken nog meer in het geding.

3.2.2.3 Communicatie

In nagenoeg elke regio ontbreekt er een communicatieplan of nauwe samenwerking met de afdeling communicatie. Voor zover er wordt ingezet op communicatie, beperkt dit zich vooral tot inzet op bewustwording en kennismaking met het kinderpornoveld bij interne en externe partners. Hierin wordt niet tot nauwelijks aansluiting gezocht bij communicatie-initiatieven in andere regio's.

Interne bewustwording

Volgens de zeden/kinderpornorechercheurs wordt de aanpak van kinderporno binnen het politieveld beschouwd als een aparte discipline.. Veel collega's in het tactisch werkveld willen hier het liefst niet te veel van weten. Zodra een zaak enig raakvlak heeft met zeden/ kinderporno, wordt deze direct doorgezet naar de zeden-/kinderpornoafdeling.

Een aantal regio's zoals Noord-Holland-Noord en Hollands-Midden zet er actief op in om ook collega's bij andere afdelingen bekend te maken en bewust te maken van wat zij kunnen betekenen of moeten doen zodra zij geconfronteerd worden met een melding of indicatie van kinderporno. Hiervoor worden presentaties gegeven of worden zij op de werkvloer uitgenodigd. Echter de meeste regio's beperken de communicatie/voorlichting tot het plaatsen van algemene informatie op intranet.

Externe bewustwording

Met betrekking tot externe ketenpartners zet een relatief groot aantal regio's actief in op bewustwording en het uitbreiden van kennis over (de aanpak van) kinderporno. Een aantal voorbeelden (incl. interne bewustwording) zijn geschetst in onderstaand tekstblok.

Voorbeelden van inzet op bewustwording ketenpartners:

- Groningen/ Friesland: voorlichting aan netwerkpartners zoals jeugdzorg, de RvdK, GGD
- Drenthe: voorlichting aan 150 huisartsen.
- Noord-Oost Gelderland: lunchlezing advocatenkantoor/ parketten gericht aan RCs, OvJs.
- Amsterdam: (voorlichtings)film ontwikkeld voor andere disciplines politie en ketenpartners
- IJsseland: presentaties aan OM, advocatuur en rechterlijke macht. Bezoek aan werkplek TIJN.
- Twente: presentaties/ intranetsite voor o.a. wijkagenten, leiding, OvJ, RC, (zeden)rechercheurs.
- Friesland: toelichting buurtagenten over cybercrime (waaronder kinderporno)
- Haaglanden: groot artikel in de korpskrant (en informatie op intranet)

Bewustwording jongeren

Er is dus al een behoorlijk aantal initiatieven ter bewustwording van ketenpartners. Maar slechts een klein aantal regio's (o.a Limburg-Noord) zet (ook) in op bewustwording van jongeren door hen te leren over risico gedrag, internet(gebruik) en andere kennis met mogelijk een preventieve waarde.

3.2.2.4 Standaard procedures/ werkwijze/ normering

Er is geen regio waar het gehele werkproces kinderporno is uitgewerkt. Veel regio's maken voor een gedeelte van het hoofdproces kinderporno gebruik van gestandaardiseerde werkprocessen. Dit geldt voor zowel het tactisch onderzoek als het digitaal onderzoek. Zo hanteert men over het algemeen vaste normen voor classificatie, maakt men gebruik van standaard verhoorstrategieën, en maakt men standaard dossiers op. Bovendien vindt de doorzoeking doorgaans plaats op basis van een 'vaste' juridische basis (overeengekomen met de OvJ).

Een aantal regio's draagt in het bijzonder bij aan standaard procedures en werkwijzen, doordat zij standaard producten/ handige tools ontwikkelen of *best practices* weten te produceren (o.a. Twente: inbeslagnemingmodule en standaard proces-verbaal; Rotterdam: prioriteringsmodel en standaard procedure voor digitaal onderzoek bij kinderpornozaken).

Hier tegenover staat dat veel werkzaamheden nog naar het inzicht van de individuele rechercheur worden uitgevoerd. De regio's zijn over het algemeen op zoek naar duidelijke standaarden, werkmethoden en *best practices* voor bepaalde werkprocessen die in de eigen regio nog verbetering behoeven. Daar tegenover staat dat als gevolg van krapte in capaciteit en tijd men niet in staat is invulling te geven aan een andere werkwijze.

3.2.2.5 Innovatieve methoden en werkwijzen

Bijzondere Opsporings Bevoegdheden (BOB);

De inzet van Bijzondere Opsporings Bevoegdheden (BOB) in de regio's is minimaal en beperkt zich tot hele grote onderzoeken. Dit komt met name doordat inzet van BOB-middelen arbeidsintensief en tijdrovend is. Gezien de beperkte capaciteit en het gebrek aan ervaring met het gebruik van BOB-middelen, wordt daarom veelal eerst gezocht naar wat haalbaar is zonder het gebruik van BOB-middelen.

Daar waar reeds BOB-middelen zijn ingezet, zoals een internettap en een observatieteam (Brabant Midden-West en Zaanstreek-Waterland), zijn de resultaten veelbelovend in termen van het vaststellen van strafbare handelingen en de strafmaat (relatief hoog).

Experimenteren met innovatieve of alternatieve wijzen van opsporing algemeen;

Slechts een klein aantal regio's investeert actief in het ontwikkelen van of experimenteren met innovatieve wijzen van opsporing en/of afdoening. Men houdt veelal vast aan de eigen methoden of neemt nieuwe (succesvolle) wijzen van opsporing over van regio's die wel inzetten op innovatie. In die regio's die wel inzetten op innovatie heeft men de aanpak van kinderporno prioriteit gegeven. Deze keuze vertaalt zich in de focus, weging en sturing, prioritering en inzet op opsporingsactiviteiten. Een aantal voorbeelden van innovatieve manieren van opsporing, vervolging/ afdoening, zijn als volgt:

- In Rotterdam-Rijnmond komt in 2011 de eerste zaak voor de rechter waarbij de recherche de 25%-regeling heeft gehanteerd (vaststellen strafbaarheid o.b.v. beoordeling van 25% van het materiaal).
- Zuid-Holland-Zuid test een correctief model: op basis van de beoordeling van het aangetroffen materiaal van de downloader, wordt gekozen voor een doorzoeking (110 Sv.) of correctief gesprek.
- In Midden- en West Brabant investeert men in de opzet van het Project Netwerkend werken en Intelligent opsporen (start begin 2011) waarbij wordt ingezet op een andere manier van rechercheren met als doel het slachtoffer op te sporen (en daarmee daders op te sporen).

3.2.2.6 Aansluiting bij bredere ontwikkelingen

In hoeverre er wordt ingesprongen op overige projecten/ (digitale) ontwikkelingen waarbij de aanpak van kinderporno mogelijk kan aansluiten of baat bij zou kunnen hebben, is vooral af te lezen aan de betrokkenheid van de regio's bij huidige ontwikkelingen.

Over het algemeen is men goed of gedeeltelijk op de hoogte van nieuwe (digitale) ontwikkelingen. Men weet dat bepaalde software, zoals Video Finger Printing, in ontwikkeling is en men is op de hoogte of zelfs betrokken bij de totstandkoming van een vernieuwde landelijke database.

De algemene tendens is dat de regio's bewust een afwachterende rol aannemen ten aanzien van innovatieve software en nieuwe ontwikkelingen, en zich beperken tot het zich laten informeren via presentaties en overleggen. De uitrol van de producten wordt in groter verband afgewacht (o.a. vanwege kostenbesparing).

3.2.3 Effecten en Resultaten

Zoals blijkt uit onderstaande tabel hebben 15 politieregio's doelstellingen voor de aanpak van kinderporno zaken helemaal niet of onvoldoende concreet geformuleerd. Een aantal van de overige 10 politieregio's (oa. TIJN, Limburg-Zuid, Rotterdam-Rijnmond, Haaglanden en Amsterdam-Amstelland) is juist heel concreet en specifiek geweest in het formuleren van de doelstellingen. Een enkele politieregio maakt gebruik van een door de korpsleiding vastgesteld jaarplan.

Tabel 1: Doelstellingen politieregio's				
Formulering	Geen	Algemeen	Concreet	Totaal
Aantal regio's	4	11	10	25

3.3 Inrichten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beschreven werkprocessen, gestandaardiseerde producten en samenwerkingspartners die ter ondersteuning ingezet kunnen worden in het kinderpornoproces.

3.3.1 Producten en Diensten:

In hoeverre het hoofdproces beschreven is en men gebruik maakt van vaste procedures en gestandaardiseerde producten, biedt mogelijk indicaties over de efficiëntie van de aanpak van kinderporno.

3.3.1.1 Hoofdproces van de aanpak van kinderporno

Op regionaal niveau zijn er initiatieven om tot een procesomschrijving te komen die mogelijk landelijk verspreid kan worden. Voorbeelden zijn te vinden in Amsterdam, Rotterdam en Utrecht.

Voor de meeste regio's geldt echter dat zij niet het gehele hoofdproces omschreven hebben, maar dit slechts voor een aantal werkprocessen hebben gedaan. Het digitale hoofdproces is overigens wel omschreven. Wel hanteert men veelal vaste procedures of doorloopt in ieder geval een aantal vaste stappen die 'gemeengoed' zijn geworden. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van protocollen en richtlijnen, of gebruikt men procedures die door andere regio's wel beschreven zijn. Ook wordt er ingezet op opleiding om de werknemers te leren hoe werkprocessen aan te pakken.

Ondanks al deze initiatieven is het hoofdproces nooit rigide. De interpretatie en keuze van de desbetreffende rechercheur zijn vaak doorslaggevend voor de aanpak. Opvallend verder is dat een groot aantal regio's doelstellingen heeft geformuleerd die gerelateerd zijn aan het beschrijven van werkprocessen dan wel standaardisering. Hier gaat een duidelijk signaal vanuit dat er landelijk behoefte is aan een eenduidige landelijke aanpak van kinderporno.

3.3.1.1 Gestandaardiseerde producten

Ter ondersteuning van het werkproces, kunnen gestandaardiseerde producten goed van pas komen. Maar liefst 20 regio's maken gebruik van een standaard proces verbaal voor het digitaal veiligstellen en op 3 regio's na maken alle regio's gebruik van verhoorplannen. Een prioriteringsmodel wordt gehanteerd in meer dan de helft van de regio's. Ook de juridische basis is veelal vastgelegd en zoals gesteld maakt men gebruik van protocollen, normeringen en richtlijnen. Overige voorbeelden van gestandaardiseerde producten zijn een inbeslagnemingsmodule (Twente), Stukken van Overtuiging (veiligstellen gegevensdragers (Rotterdam) en checklisten voor verhoor.

3.3.2 Processen en Organisatie:

Het ter beschikking stellen van capaciteit, de organisatievorm van de zedenafdeling en de toewijzing van voldoende deskundig personeel kunnen indicatoren zijn om te meten of de korpsleiding de aanpak van kinderporno kwantitatief en kwalitatief prioriteit geeft.

3.3.2.1 De organisatiestructuur

Capaciteit¹

Gemiddeld wordt er landelijk 1,298 % van de totale capaciteit ter beschikking gesteld voor de aanpak van zedenzaken, inclusief kinderporno. Dat is een lichte toename van 0,044 % in vergelijking met 2008. In vergelijking met 2008 is de totale sterkte van zedenrechercheurs en kinderpornorechercheurs echter gelijk gebleven (ruim 686 Fte). De stijging lijkt een gevolg van de vermindering van de totale politiesterkte.

Uit een berekening blijkt dat landelijk de politieregio's Twente en Gelderland-Midden met 2.1% hoog scoren. Daartegenover staan politieregio's Haaglanden (0,73 %), Noord-Holland-Noord (0,88%) en Zeeland (0,88%) die de minste capaciteit hebben vrijgemaakt voor zedenzaken. In bijgevoegde tabel 2 is een compleet overzicht en berekening van capaciteit weergegeven. De capaciteit die is vrijgemaakt voor de aanpak van kinderporno is vanwege de enorme diversiteit en verschillen van organisatievormen van de zedenafdelingen niet exact te benoemen.

¹ De cijfers omtrent capaciteit in dit rapport zijn gebaseerd op de informatie zoals verkregen van de politieregio's.

Tabel 2: Inzet capaciteit (aantallen Fte.) 2009-medio 2010

Regio Politiekorpsen	Totaal	Zeden rechercheurs	Percentage zedencapaciteit tov totale capaciteit	Kinderporno rechercheurs Voltijd/ taakaccent	Kinderporno selecteurs	Digitaal rechercheurs	Percentage inzet digitale recherche voor kinderporno
1. Groningen	1700	16	0,94	3	2	16	25-30 %
2. Friesland	1450	17	1,21	-	-	2	n.n.b. ²
3. Drenthe	1080	15	1,39	-	-	10	n.n.b.
4. IJsselland	1230	14	1,3	2	-	2	30-40%
5. Twente	1453	29,8	2,1	2	-	5	50%
6. Noord-Oost Gelderland	1921	21,5	1,12	2	-	4	n.n.b.
7. Gelderland Midden	1582	33,74	2,1	3	-	3	15%
8. Gelderland Zuid	1120	20	1,79	6	6	4	n.n.b.
9. Utrecht	3000	47	1,57	5	1	8	25-30%
10. Noord Holland Noord	1700	15	0,88	2	3	8	n.n.b.
11. Zaanstreek Waterland	850	8	0,94	1	1	3	30-40%
12. Kennemerland	1600	16	1	-	-	7	30%
13. Amsterdam Amstelland	6500	63	0,98	7	1	2	100%
14. Gooi- en Vechtstreek	625	7,6	1,22	2	2	7	25%
15. Haaglanden	4790	35	0,73	2	5	10	10%
16. Hollands Midden	2198	25,6	1,16	4	-	10	70-80%
17. Rotterdam Rijnmond	5428	75,29	1,39	12	1	27	50%
18. Zuid-Holland Zuid	1200	12	1	1	-	3	n.n.b.
19. Zeeland	910	8	0,88	2 a 3	-	3	35%
20. Midden-West Brabant	2891	45	1,56	2 a 3	8	15	40%
21. Brabant Noord	1400	20,3	1,45	2	6	7	n.n.b.
22. Brabant Zuid-Oost	1817	18	1	-	-	4-5	50%
23. Limburg Noord	1150	12	1,04	0,5	1	5	40-50%
24. Limburg Zuid	1932	29	1,5	4	7	4	10-20%
25. Flevoland	1138	14	1,23	3	2	7	25%
TOTAAL POLITIEREGIO'S	47595	617,83	1,298 %	68,5	46	177	-
Monitor 2008	50008.5	627	1,254 %	58	-	172	-

Organisatievorm zedenafdeling:

In de 25 politieregio's wordt gewerkt in totaal 6 verschillende organisatievormen:

- Gespecialiseerde kinderpornoteams, zedenrechercheurs die alleen belast zijn met kinderpornozaken (TIJN, Limburg-Zuid, Rotterdam en Amsterdam);
- Gecentraliseerde zedenafdelingen op 1 locatie, alle zedenrechercheurs doen kinderpornozaken en worden daarbij ondersteund door taakaccenthouders kinderporno (Haaglanden, Hollands-Midden, Gelderland-Zuid en Kennemerland);
- Gecentraliseerde zedenafdelingen op 1 locatie, kinderpornozaken worden door (deels) vrijgemaakte zedenrechercheurs (taakaccenthouders kinderporno) afgehandeld (Gelderland-Midden, Zaanstreek, Gooi- & Vechtstreek, Limburg-Noord en Zuid-Holland-Zuid);
- Gecentraliseerde zedenafdelingen op 2 locaties, kinderpornozaken worden door (deels) vrijgemaakte zedenrechercheurs (taakaccenthouders kinderporno) afgehandeld (Brabant-Noord, Flevoland, Utrecht);

² Nog niet bekend: de politieregio's waren niet in staat om dit percentage te benoemen of hiervan een indicatie te geven.

- Decentraal werkende zedenrechercheurs onder aansturing van een chef-zeden, waarbij de zedenrechercheurs individueel aan kinderpornozaken werken (Midden-West Brabant, Noord-Holland-Noord, Friesland, Groningen en Drenthe);
- Decentraal werkende zedenrechercheurs die werken onder aansturing van chef-tactiek waarbij de zedenrechercheurs individueel aan kinderpornozaken werken (Brabant Zuid-Oost, Zeeland);

In die regio's waar zedenrechercheurs door tactisch leidinggevend worden aangestuurd en maar een deel van hun arbeidstijd besteden aan zedenonderzoeken (en kinderporno), kan het lastig zijn kwaliteit, certificering en effectiviteit van aanpak te waarborgen. De voortdurende ontwikkelingen op digitaal gebied en het onderhouden van de essentiële vaardigheden (digitaal, verhoor en tactisch) vragen om hoog gekwalificeerd personeel. Aan de andere kant behoeft ook juist de eenzijdige benadering en psychische belasting van zedenrechercheurs die fulltime (in teamverband of individueel) werkzaam zijn aan kinderpornozaken, aandacht. Dagelijks tussen de 80 en 100 % van de werktijd classificeren en identificeren van kinderpornografisch beeldmateriaal kan leiden tot verkoking van beeldvorming. Hier zit een afbreukrisico in.

3.3.2.2 Inzet op verbetering van aanpak en procesontwikkeling

Over het algemeen is er voldoende aandacht voor de manier waarop de aanpak is georganiseerd. Maar het verschilt in hoeverre uitvoering wordt gegeven aan verbeterpunten die naar voren komen.

Een aantal regio's heeft de aanpak al goed georganiseerd, met name daar waar de aanpak gekoppeld is aan een continue evaluatie/ monitoring (en indien nodig bijstelling) van het proces, zoals in Hollands-Midden. Daarnaast zit een groot aantal regio's midden in het proces van evaluatie of herinrichting van het proces (o.a. Haaglanden, Kennemerland, Drenthe, Friesland). Er zijn ook regio's die zelf aangeven nog onvoldoende aandacht te hebben voor de wijze waarop de aanpak van kinderporno is georganiseerd (o.a. Zuid-Holland-Zuid, Zeeland). Onder andere de doorlooptijden, de 'verkeerde' focus en prioritering behoeven hier verbetering. Wil de aanpak van kinderporno in zijn geheel naar een hoger niveau getild worden, dan is het van belang dat de regio's serieus naar hun processen kijken en investeringen doen in de verbetering ervan.

3.3.2.3 Werkverdeling werknemers

Van alle processtappen in het kinderpornoproces is het alleen voor de classificatie en het verhoor noodzakelijk dat deze worden uitgevoerd door zedengecertificeerde rechercheurs. Ondanks dit feit wordt er in de regio's nagenoeg geen onderscheid gemaakt in taken in relatie tot certificering. Zedengecertificeerde rechercheurs worden veelal ingezet in het gehele (tactische) proces

Voor zover er voor classificatie en verhoor zedengecertificeerd personeel wordt ingezet, is er niets aan de hand. Het wordt pas problematisch wanneer de regio niet over (voldoende) zedengecertificeerde rechercheurs beschikt, zoals in Groningen, of wanneer gecertificeerde zedenrechercheurs regelmatig moeten ondersteunen in andere onderzoeken, waardoor certificering (en dus classificatie en verhoor) onder druk komt te staan (o.a. Zeeland en Brabant Zuid-Oost).

Werkverdeling selectie/ classificatie en overige taken

De werkverdeling is vooral een issue waar het gaat om het differentiëren tussen de taak van selectie en classificatie van kinderpornomateriaal. Het gaat er hierbij vooral om of werknemers gedurende een groot deel van hun dag bezig zijn met het bekijken van materiaal. Zoals genoemd is dit bijvoorbeeld het geval waar (kinderporno)rechercheurs alleen maar kinderpornozaken draaien (zoals in TIJN verband). Maar dit speelt ook voor kinderpornoselecteurs (in 14 regio's, zie tabel 2), hoewel deze rol vaak gecombineerd wordt met die van zedenrechercheur of digitaal rechercheur.

Hoewel er geldige argumenten worden aangedragen voor de meerwaarde van een dergelijke specialisatie of taakverdeling (deskundigheid, expertise, efficiëntie, effectiviteit en continuïteit e.d.), zijn er ook een aantal regio's die bewust niet kiezen voor een scheiding van de taken selectie en classificatie van het gehele kinderpornoproces. Deze keuze is gebaseerd op het belang van een brede inzetbaarheid (dus ook op overige [zeden]zaken) en het belang van overzicht houden over de gehele zaak (o.a. Gelderland-Midden). Daarnaast ook vanwege de psychische belasting die gepaard gaat met deze taken (o.a. Hollands-Midden).

3.3.2.4 Multidisciplinaire samenwerking

In elke regio, hoewel niet overal in dezelfde mate, wordt gebruik gemaakt van overige disciplines, inclusief niet-zedengecertificeerde werknemers. Vaak worden er combinaties gemaakt van disciplines, zoals tijdens het verhoor. Ook wordt er gebruik gemaakt van personeel van andere afdelingen als er geen zeden gecertificeerd personeel nodig is (bijv. in Zaanstreek-Waterland).

Hiermee wordt tegemoet gekomen aan het veelal aanwezige tekort aan capaciteit op de zeden/ kinderporno afdelingen. Bovendien zit bij overige disciplines en afdelingen kennis en expertise, die bij de zedenafdeling soms tekort schiet (o.a. over BOB-middelen). Daarnaast is een voordeel dat hiermee een werkverdeling bewerkstelligd kan worden waarbij zogenaamde 'hand-en-spandiensten' niet langer uitgevoerd hoeven te worden door 'dure' of overgecertificeerde rechercheurs. Zij kunnen zich dan primair kunnen richten op processtappen die door hen alleen mogen worden uitgevoerd.

Voorbeelden van interdisciplinaire samenwerking

- Inzet van digitale recherche bij selectie, classificatie en verhoor en doorzoeking;
- Inzet van tactische recherche bij o.a. projectvoorbereiding, doorzoeking en dossiervorming;
- Inzet van rechercheassistenten bij persoonsonderzoek, doorzoeking, intake en voorbereiden zoeking;
- Inzet van Financiële recherche (bij aanwijzingen van financieel gewin, witwassen);
- Inzet medewerkers Informatie Knooppunt in projectvoorbereiding/ voorbereiding zoeking;
- Inzet VUGgers/ gedragsdeskundigen/ VVH-ers bij verhoor;
- Inzet van opgeleide dossiervormers;
- Inzet van recherchekundigen voor onderzoek;
- Informatie halen bij wijkagenten en jeugdagenten (bij verdenking van kinderporno);
- Inzet van 'blauw', bijvoorbeeld bij doorzoeking;
- Samenwerking in TGO-structuur.

Ondersteuning in tactisch onderzoek

De inzet van overige disciplines is niet altijd structureel georganiseerd, waardoor het vaak afhankelijk is van de situatie (werkdruk e.d.) of er ondersteuning kan worden verleend. Wanneer er sprake is van een organisatiestructuur waarbij de team-/unitchef breed kan beslissen over inzet van capaciteit, zoals in Twente, is ondersteuning minder situatieafhankelijk. Daarnaast is de tactische recherche zoals gesteld in bepaalde regio's grotendeels onbekend met het kinderpornowerkveld. Hierdoor bestaat er een drempel voor de mogelijkheden en bereidheid tot ondersteuning vanuit de tactische recherche.

Onderzoek in digitaal onderzoek

De meeste regio's geven aan dat ze kunnen rekenen op voldoende en kwalitatief goede ondersteuning van de digitale rechercheurs. De beperkte capaciteit bij de digitale recherche beperkt soms de mogelijkheden tot ondersteuning (vb. in Friesland, Kennemerland, Zeeland).

Wat echter vooral als belemmerende factor wordt genoemd is de fysieke afstand tussen de digitale recherche en het zeden en/of kinderpornoteam. Dit gaat ten koste van de efficiëntie (reistijd, afstemming).

Daar waar zij dicht bij elkaar georganiseerd zijn (zoals o.a. TIJN, Amsterdam en Rotterdam), ziet men kans om regelmatig bij elkaar binnen te lopen met vragen. Men is beter op de hoogte van elkaars werkveld, behoeften en werkzaamheden en van de inhoud van het gehele onderzoek.

3.3.2.5 Kennisdeling: *best practices*

Het delen en halen van *best practices* met andere politieregio's beperkt zich in de meeste regio's tot het bijwonen van of presenteren tijdens het landelijk overleg van kinderpornocoördinatoren. Een enkeling zet in op communicatie van *best practices* via het intranet. Daarnaast bezoeken regio's elkaar en congressen/bijeenkomsten om kennis te vergaren over *best practices* en/of nieuwe ontwikkelingen.

Er komt een duidelijk signaal vanuit de regio's dat ze graag willen leren van anderen die het goed doen, ter standaardisering en om de efficiëntie en effectiviteit te vergroten. Zij geven aan dat er veel energie in procesontwikkeling bespaard kan blijven als *best practices* beter gedeeld zouden worden, en dat de KLPD hier een taak laat liggen. Ook de inzet van recherchekundigen en de uitkomst van hun onderzoeken worden minimaal gedeeld met andere regio's. Ook hier ontbreekt een duidelijk overzicht en inzet om kennis te delen. In bijlage A worden 5 *best practices* nader omschreven.

3.3.3 Middelen:

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de middelen waarover regio's al dan niet beschikken en die kunnen ingezet worden ter ondersteuning in het onderzoek van kinderpornozaken.

3.3.3.1 *Digitale middelen/ software/ systemen*

Voor de uitvoering van met name het digitale onderzoek beschikken de regio's in voldoende mate over de inzetbare software en deze worden ook standaard gebruikt in het werkproces. Deze zijn als volgt: de Sieve (onlangs uitgerold) de producten van ZIUZ (VizXimage en VizXview); geautomatiseerde politiestructuren zoals BVO, BVH en SUMM-IT; Viclas (verwerking restinformatie); overige digitale middelen zoals de CD/DVD/Video-propper. Daarnaast hanteert men de *hashcodes* en zijn de Forensische Toolkit (FTK), Blueview en Encase in veel regio's in gebruik.

Hoewel de regio's over behoorlijk veel digitale middelen beschikken is niet iedereen tevreden over de gebruikersvriendelijkheid en/of meerwaarde ervan. Zo zouden BVO en BVH een omslachtige manier van werken vergen en is Viclas niet geschikt voor de verwerking van restinformatie uit kinderpornozaken (vanwege criteria).

Ook geeft een grote meerderheid van de regio's aan dat de nationale database kinderporno sterk verbetering behoeft. Nieuw aangeleverd materiaal wordt te traag verwerkt en de database is niet actueel noch volledig. Dit weerhoudt een behoorlijk aantal regio's ervan structureel materiaal aan te leveren, terwijl dit een voorwaarde is wil de database actueel en volledig kunnen worden gemaakt.

Daar staat tegenover dat regio's benadrukken dat zonder deze technische middelen het proces nog veel arbeidsintensiever zou zijn. Zij erkennen de grote meerwaarde van het gebruik van de digitale middelen en zijn met name te spreken over de efficiencywinst die hiermee behaald kan worden.

Echter in veel regio's blijkt dat deze middelen nog niet optimaal gebruikt worden omdat kennis ontbreekt over hoe deze te gebruiken in het kinderpornoproces. Rechercheurs hebben geen of onvoldoende opleiding gehad over de toepassing van deze middelen en/of passen ze in de praktijk te weinig toe om goede vaardigheden te ontwikkelen. Ook opfriscursussen zijn nauwelijks aan de orde.

3.3.4 Mensen:

In dit stuk wordt ingegaan op de kennis, expertise en vaardigheden van de medewerkers kinderporno.

3.3.4.1 *Ontwikkeling vaardigheden en borging van kennis*

Onderzoek naar kinderpornozaken vergt kennis, expertise en vaardigheden op zowel digitaal als tactisch vlak. Over het algemeen wordt aangegeven dat de digitale afdeling goed op de hoogte is van nieuwe digitale ontwikkelingen, gebruik weet te maken van de beschikbare middelen en voldoende op de hoogte is van de behoeften van het zedenteam. Zoals uitgelegd in 1.3.3.1 is echter de toepassing van digitale middelen nog onvoldoende geborgd vanwege het gebrek aan kennis/ vaardigheden.

Met betrekking tot het opsporingsproces, wordt er behoorlijk geïnvesteerd in opleidingen om vaardigheden (verder) te ontwikkelen, bijvoorbeeld met betrekking tot verhoor (Limburg-Zuid), selectie (Amsterdam) en dossiervorming (Gooi en Vechtstreek). Daarnaast verzinnen regio's constructies waarbij medewerkers van verschillende teams worden uitgewisseld om vaardigheden op te schroeven (o.a. Twente). Desondanks zijn nog niet alle regio's op een acceptabel niveau waar het gaat om een efficiënte en effectieve uitvoering van het tactische proces.

Bovendien wordt borging van de aanwezige kennis en expertise niet altijd goed georganiseerd. Er wordt, met name in de regio's waar kinderpornozaken veelal in handen van een enkele rechercheur/ kinderpornospecialist en/of een enkele digitale rechercheur liggen, onvoldoende nagedacht over kennisoverdracht (o.a. bij pensioen, vakantie, ziekte). Dit is een risico voor de continuïteit van de aanpak.

3.3.4.2 *Termijnstelling/ personele zorg*

Bij kinderpornozaken worden de zedenrechercheurs geconfronteerd met het seksueel misbruik van kinderen, veelal digitaal afgebeeld op foto's en films. Of men voldoende oog heeft voor het welzijn van de werknemers in verband met de geestelijke belasting van het werk en het risico op verkoking, hangt samen met personeelszorg en termijnstelling. Het College van Procureurs Generaal heeft richtlijnen gegeven voor

het politiepersoneel dat werkt aan zeden- en kinderpornozaken. In het selectieproces van nieuw personeel worden deze competenties doorgaands getoetst.

Het grootste deel (14) van alle politieregio's heeft geen structurele vorm van personeelszorg voor de zedenrechercheurs georganiseerd. Een aantal politiekorpsen (o.a. Drenthe, Zaanstreek-Waterland, Brabant-Noord, Midden-West Brabant en Limburg-Zuid) zijn in ontwikkeling om een *mental check-up* voor het personeel te organiseren. Daarnaast wordt bij verschillende politieregio's (Amsterdam-Amstelland, Groningen, Brabant Zuid-oost en Zeeland) de persoonlijke en emotionele begeleiding van zedenrechercheurs opgedragen aan de leidinggevenden.

Daartegenover staan 11 politiekorpsen (o.a. Friesland, TIJN, Gelderland-Midden), die de zorg voor het personeel en voorkoming van uitval door secundaire traumatisering zeer serieus nemen en hiervoor intern en extern randvoorwaarden stellen. Veelal wordt er gebruik gemaakt van een jaarlijkse *mental check-up* bij een externe deskundige (psycholoog, gedragskundige).

Verder overweegt of werkt men in de korpsen Drenthe, TIJN en Zaanstreek-Waterland met maximale doorlooptermijnen voor zedenrechercheurs. Op landelijk niveau zijn zedenrechercheurs soms meer dan 10 jaar in dit veld werkzaam. Hierdoor is kennis, expertise en continuïteit opgebouwd, echter de wenselijkheid van deze termijn vanuit het perspectief van personeelszorg is discutabel.

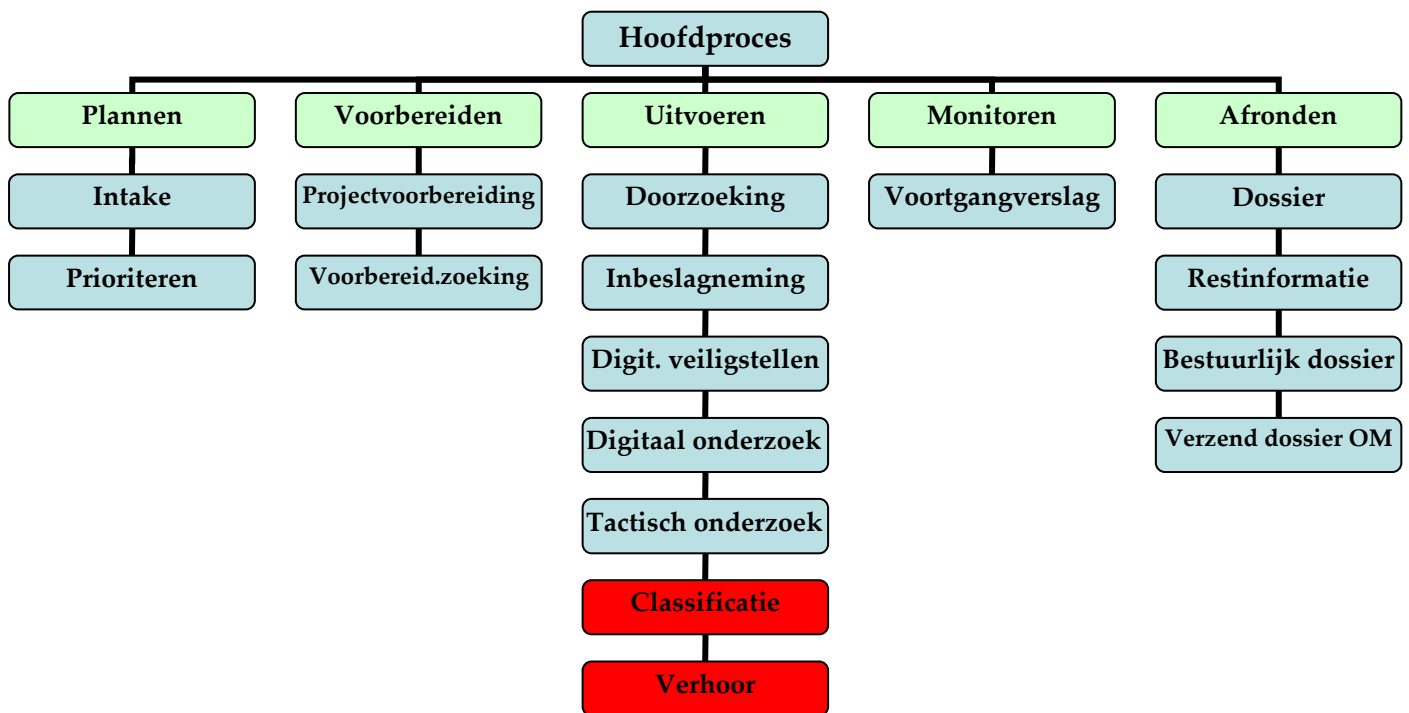
3.4 Verrichten

Dit hoofdstuk omvat informatie over het operationele aspect van de aanpak van kinderporno en gaat in op de diverse processen die de zeden-/kinderpornorechercheurs in de dagelijkse praktijk doorlopen.

3.4.1 Hoofdprocessen

De diverse werkprocessen binnen het hoofdproces kinderporno zijn in onderstaande figuur weergegeven, en worden achtereenvolgens behandeld.

Figuur 3: Hoofdproces kinderporno

3.4.1.1 Plannen

Intake

Het merendeel van de zaken komt bij de regio's binnen via het KLPD. Deze stuurt de zaken door naar het loket van de BR-NON waar de zaken worden gedistribueerd over het land, of het KLPD zet de meldingen vanuit het Meldpunt Kinderporno door. Regio's krijgen verder zaken binnen via wijkagenten, computerbedrijven en uit eigen onderzoeken bij de regio's. Deze meldingen komen direct of via een Front-Office binnen. Vervolgens volgen een aantal stappen (niet in elke regio):

- Oriënterend gesprek bij aangifte om inschatting te maken van wat er aan de hand is
- Informatie analyse / veredeling (door zedenrechercheur of informatiemedewerker)
- De digitale recherche maakt een image van het aangeboden beeldmateriaal
- Totaaloverzicht wordt opgemaakt dat input is voor weging en prioritering ('opplussen')

In Groningen, TIJN-verband en Rotterdam is de intake van zaken goed gestructureerd.

Prioriteren

In hoofdstuk 1.2.2.2 is voldoende opgenomen over het proces van prioriteren. Samengevat is te stellen dat prioritering aan de voorkant van het onderzoek plaatsvindt, veelal in samenwerking met het OM. Hierbij worden verschillende prioriteringsmodellen en criteria gebruikt, die onvoldoende eenduidig worden toegepast, het toegekend gewicht aan de criteria is veelal afhankelijk van de opvatting van de behandelend rechercheur.

3.4.1.2 Voorbereiden

Projectvoorbereiding

Nagenoeg geen enkele regio ontwikkelt een product voor projectvoorbereiding van kinderpornozaken (wel voor zedenzaken), tenzij het grote zaken betreft (zoals in TGO-verband). In dat geval ontwikkelt men een pre-weeg document en/of projectplan dat wordt aangeboden aan de stuurgroep. Daar waar sprake is van projectvoorbereiding bij 'gewone' kinderpornozaken beperkt dit zich tot het opstellen van een prioriteitenverslag (evt. draaiboek doorzoeking).

Vorbereiding zoeking

Voor de voorbereiding van een doorzoeking wordt er ingezet op een breed scala aan activiteiten, maar de keuze voor activiteiten is niet eenduidig maar zaaksafhankelijk (ernst/ karakter). De ingezette activiteiten variëren, van het raadplegen van open bronnen internet en geautomatiseerde politiestructuren, tot persoonsonderzoek, het nagaan van antecedenten, en het opvragen van 'historieën' en plattegronden van de woonomgeving. BOB-middelen worden niet/ nauwelijks ingezet, tenzij de zaak daar uitdrukkelijk aanleiding toe geeft.

In de voorbereiding op de doorzoeking wordt gebruik gemaakt van ondersteuning van de tactische recherche. Ook worden in sommige regio's rechercheassistenten betrokken bij de voorbereiding (o.a. Amsterdam) en er wordt veelal contact gezocht met de wijkagent/ buurtregisseur.

Doorzoeking

De doorzoeking wordt in verschillende samenstelling uitgevoerd, maar in ieder geval door een of meerdere zeden-/kinderpornorechercheur(s) en digitaal rechercheur(s). Daarnaast gaan de volgende personen (verschilt per regio) mee: de Technische Recherche, Hulp-Officier van Justitie (HOvJ), een administratief rechercheur, rechercheassistenten, de basiseenheid/uniformdienst en de RC met zijn de griffier (bij 110 Sv.). In principe wordt in geen enkele regio de verdachte bij de doorzoeking aangehouden, tenzij omstandigheden daartoe aanleiding geven (heterdaad, risico-inschatting, misbruik).

Juridische basis voor doorzoeking

Er worden een aantal juridische bases gebruikt voor de doorzoeking (overeengekomen met Officier van Justitie) in kinderpornozaken. Veel regio's maken gebruik van meer dan een juridische basis voor doorzoeking, waarbij zij zaaksafhankelijk te werk gaan.

- Artikel 110 Sv. (doorzoeking met een Rechter-commissaris): door 17 regio's gebruikt

De algemene opvatting is dat op basis van 110Sv. de doorzoeking grondig aangepakt kan worden (alles wordt bekeken, alles gaat mee), en dat er zo min mogelijk materiaal gemist wordt. Men stapt over van art. 110 Sv (RC) op art. 551 Sv bij 'dunne zaken' of vanwege capaciteitsproblemen bij het OM.

- Artikel 551 Sv: uitlevering vorderen/ vrijwillige medewerking: door 15 regio's gebruikt

De regio's geven aan dat er voor een doorzoeking op basis van art. 551 Sv. gekozen wordt omdat de medewerking van verdachten vaak groot is. Gezien de beperkte bereidheid van de Rechter-commissaris (RC) om mee te gaan met een doorzoeking in verband met werkdruk (o.a. Groningen) of de oudheid van zaken werkt een doorzoeking op basis van art. 551 Sv. sneller dan eerst vooraf afspraak met RC. Daarnaast heeft Hollands-Midden de visie dat verdachten zo slim zijn dat toch niet al het materiaal gevonden wordt.

Waar primair gekozen wordt voor art. 551 Sv en/of vrijwillige medewerking, gaat men vaak over op een doorzoeking met RC bij bijvoorbeeld recidive/ antecedenten en indicaties van strafbare feiten (Gelderland-Zuid, Zaanstreek-Waterland, Gooi en Vechtstreek).

Een aantal regio's neemt bij art. 551 Sv./ vrijwillige medewerking alleen de computer in beslag (Gelderland-Zuid), maar er zijn ook regio's die inzetten op een uitgebreide doorzoeking en alles meenemen (Utrecht, Brabant Midden-West). Men gaat dus op eenzelfde wijze te werk als bij een doorzoeking op basis van art. 110 Sv. Zoals een aantal regio's aangeeft zijn hier vraagtekens te plaatsen bij de mate van vrijwilligheid van medewerking, temeer omdat men vaak met een behoorlijk groot team de doorzoeking uitvoert.

Indien de verdachte o.b.v. art. 551 Sv./ vrijwillige medewerking weigert mee te werken wordt de situatie bevroren en wordt alsnog de RC erbij gehaald. Volgens regio's komt dit nauwelijks voor (o.a. Utrecht).

- Artikel 96/96c Sv: doorzoeking ter inbeslagneming: door 4 regio's gebruikt
Alleen Brabant-Noord kiest primair voor art. 96/96c Sv. waarbij direct wordt ingezet op een doorzoeking na aanhouding van een verdachte of vaststelling van de aanwezigheid van kinderporno/ misbruik.
Noord-Oost Gelderland, Zaanstreek Waterland en Kennemerland maken gebruik van art. 96/96c Sv. indien er indicaties zijn van strafbare feiten of recidive.

Inbeslagneming

Het verschilt per regio welk materiaal in beslag wordt genomen tijdens een doorzoeking. In een beperkt aantal regio's worden standaard andere bewijsmiddelen (dan digitale gegevensdragers) in beslag genomen, zoals fotoboeken en de agenda (o.a. Hollands-Midden, Brabant Midden-West), maar dit is niet gebruikelijk.

Bij de inbeslagneming (doorzoeking) worden in vrijwel alle regio's foto's van het pand gemaakt. De goederen worden over het algemeen grondig geregistreerd (volgens de Abrio procedure). Waar het om digitale sporen gaat neemt de digitale recherche meestal in beslag. De opslag en teruggave dan wel vernietiging van in beslag genomen (niet-strafbaar) materiaal is landelijk gezien niet eenduidig. Dit verschilt per regio.

Een aantal regio's geeft aan steeds (meer) in te zetten op of na te denken over inbeslagneming van de computer bij zedenzaken met minderjarigen zoals incest en ontucht (bijvoorbeeld in Brabant Zuid-Oost, Zeeland, Hollands-Midden, Haaglanden). Voor de meeste regio's is dit nog niet (standaard) het geval.

Digit. veiligstellen

Het digitaal veiligstellen van in beslag genomen materiaal gebeurt vrijwel altijd door de digitale recherche en bij slechts een enkele regio ook door de zedenrechercheur zelf (o.a. Limburg-Zuid).

Hiertoe wordt in nagenoeg alle regio's een (standaard) proces-verbaal bevindingen opgemaakt. Door een aantal regio's wordt er ingezet op of nagedacht over doorontwikkeling van dit proces-verbaal, zodat het beter aansluit bij nieuwe (digitale) ontwikkelingen (Amsterdam, Rotterdam) of duidelijker te begrijpen is voor de rechter en/of Officier van Justitie (Haaglanden, Utrecht).

Gezien de hoeveelheden materiaal die tegenwoordig worden aangetroffen op de gegevensdragers, blijkt opslagcapaciteit voor sommige regio's een probleem te zijn (o.a. Limburg-Noord).

Digitaal onderzoek

Zoals eerder gesteld wordt in alle regio's gebruik gemaakt van standaard digitale werkprocessen. De kennis en vaardigheden bij de digitale recherche zijn op voldoende niveau. Niet overal wordt optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare middelen vanwege gebrek aan opleiding en/of ervaring (o.a. Limburg- en Brabant-Noord, Kennemerland, Zaanstreek, Zuid-Holland-Zuid). In hoofdstuk 1.3.3.1 is te lezen in hoeverre en welke digitale middelen/ software worden gehanteerd.

Het digitale proces is in Rotterdam opvallend goed georganiseerd, dit komt onder andere door de nauwe samenwerking met de proeftuin Zambezi en de digitale recherche. Nieuwe digitale ontwikkelingen die bij de proeftuin en de digitale recherche vandaan komen, zijn binnen *no-time* bekend in de regio.

Tactisch onderzoek

In het tactisch onderzoek wordt, zoals bleek uit hoofdstuk 1.2.2.5, niet tot nauwelijks gebruik gemaakt van BOB-middelen, vooral daar deze arbeidsintensief en tijdrovend zijn. Ook van financieel en digitaal onderzoek is niet standaard sprake. Voor elke regio geldt dat alleen indien er aanwijzingen zijn (financieel gewin, netwerk) er wordt ingezet op financieel onderzoek en digitale opsporing in o.a. de mailfunctie en MSN. In dat geval worden respectievelijk de financiële en digitale recherche nauw betrokken. Capaciteit is daarbij een belangrijke afweging. De inzet van verschillende opsporingsmethoden is dus beperkt. De regio's

erkennen dat zo informatie en bewijslast kan worden gemist, maar wijten dit aan de beperkte capaciteit, vaardigheden en kennis.

Classificatie

Classificatie van het in beslag genomen materiaal wordt uitgevoerd door zedengecertificeerde rechercheurs. Maar liefst 20 van de 25 regio's hanteren hierbij de norm van 100%. Van deze norm wordt sporadisch afgeweken indien de hoeveelheid in beslag genomen materiaal dusdanig groot is, en de kans op het aantreffen van nieuw materiaal of feitelijk misbruik klein. Ook experimenteert men in een aantal regio's met een soepelere norm (vb. 50%, Zuid-Holland-Zuid) in een poging de doorlooptijden/ arbeidsintensiviteit te beperken. Slechts vier regio's (Flevoland, Rotterdam, Gooi- en Vechtstreek, Gelderland-Midden) hanteren in beginsel een variabele norm (varieert van 5-100%).

In Gelderland-Zuid is in overeenstemming met het OM bepaald dat bij de classificatie van beeldmateriaal van downloaders slechts 10% van het beeldmateriaal wordt bekeken (tenzij de zaak aanleiding geeft verder onderzoek te doen). Hierdoor bestaat een aanmerkelijke kans dat beeldmateriaal van feitelijk misbruik van minderjarigen wordt gemist, waardoor slachtoffers en daders buiten beeld blijven.

De kwaliteit van het classificeren staat in sommige regio's ter discussie, vanwege het ontbreken van expertise en vaardigheden (o.a. Brabant Zuid-Oost, Kennemerland). Het is belangrijk dat classificatie eenduidig en op basis van dezelfde landelijke criteria wordt gedaan, ook met het oog op de database.

Verhoor

In 22 van de 25 politieregio's wordt ingezet op een verhoor met behulp van een verhoorplan. De verhoren worden uitgevoerd volgens de richtlijn AVR en de digitale recherche wordt vaak betrokken.

Waar sommige regio's met name inzetten op een (snel) zaaksgericht verhoor, investeren andere intensief in een combinatie van een zaaks- en persoonsgericht verhoor. Hollands-Midden en Gelderland-Midden zijn hier met name opvallend. Zij investeren relatief veel tijd en energie in het persoonsgerichte verhoor, waarin zij veel aandacht besteden aan het gedrag van de verdachte. Er is sprake van maatwerk met betrekking tot de benadering van de verdachte, zijn gedrag en motieven. Gedragsdeskundigen worden hierbij regelmatig geraadpleegd. Dit zijn *best practices*, aangezien er optimaal wordt ingezet op het vergaren van informatie/ bewijslast tijdens het verhoor.

Daarnaast is het belangrijk dat het verhoor grondig wordt vastgelegd, temeer omdat advocaten ook regelmatig vragen naar verslagen van verhoren of daarbij aanwezig willen zijn om hun cliënt bij te staan (o.a. in Groningen).

Voortgangverslag

Er worden geen voortgangverslagen opgemaakt, tenzij het grote zaken betreft. Regio's maken onderzoeksjournaals op om de voortgang te bewaken. Hierin wordt informatie opgenomen over o.a. besluitvorming en de onderzoekshandelingen. Daarnaast maakt men veelal gebruik van 'zicht op zakenlijst'/ schematische overzichten. Het plan van aanpak wordt periodiek met de Officier van Justitie besproken waarna de voortgang/ prioritering wordt bepaald. Ook komt de voortgang bij intervisie met de chef aan bod. Monitoren gebeurt door de leidinggevende en/of coördinator. In meerdere regio's produceert bovendien de digitale recherche periodiek een voortgangverslag met betrekking tot kinderporno (o.a. Flevoland). Een aantal regio's geeft aan dat doordat de stuurploeg informeert naar de voortgang, monitoring gestimuleerd wordt (o.a. Limburg-Noord).

Dossier

In alle regio's behalve Gelderland-Zuid en Gelderland-Midden maakt men standaard dossiers op. Over het algemeen wordt er niet of nauwelijks gebruik gemaakt van opgeleide dossiervormers (wel in Midden-West Brabant, Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Rotterdam, Utrecht). De meerwaarde wordt hier niet van ingezien,

hoewel een aantal regio's aangeeft dat het dossier verbetering behoeft zodat het begrijpelijker is en meer rendement oplevert (in termen van strafmaat).

Restinformatie

Restinformatie wordt verwerkt in de geautomatiseerde politiesystemen BVH/BVO, in een proces-verbaal restinformatie of in Viclas. Er is geen actieve verspreiding van restinformatie maar indien van toepassing wordt restinformatie doorgezet naar een andere regio. Verwerking van restinformatie is nog niet goed geborgd. In Haaglanden en Limburg-Noord, Noord-Holland-Noord wordt restinformatie zelfs totaal niet verwerkt.

Bestuurlijk dossier

Maar liefst 16 van de 25 regio's geven expliciet aan nog geen bestuurlijke dossiers voor kinderporno te hebben opgemaakt. Slechts twee regio's zijn in staat een concreet voorbeeld hiervan te noemen (Zaanstreek-Waterland en Drenthe). Dit betekent echter niet dat de bestuurlijke driehoek dan ook geheel buiten beeld blijft, er wordt bijvoorbeeld op andere manieren contact gezocht en geïnformeerd (o.a. bijeenkomsten, briefings).

Verzend dossier OM

De doorlooptijd van afronding van het onderzoek tot verzending van het dossier naar het OM moet volgens de norm maximaal 30 dagen vanaf het eerste verhoor van de verdachte zijn. Nagenoeg alle regio's houden zich aan deze norm, maar een vijftal regio's (Rotterdam, Zeeland, Utrecht, Gelderland-Midden, Noord-Oost Gelderland) geeft aan dat vanwege werkdruk bij de digitale recherche, zeden of het OM, wachttijden en langere doorlooptijden kunnen ontstaan.

De doorlooptijd van het gehele proces varieert van 3 maanden tot een jaar.

3.4.2 Samenwerking/ communicatie

In dit stuk wordt ingegaan op de mate en vormen van samenwerking waarin geïnvesteerd wordt door de regio's. Een gezamenlijke inzet en het benutten van de aanwezige kennis en vaardigheden van mogelijke (keten)partners, zowel intern bij de politie als extern, kan de aanpak van kinderporno ten goede komen.

3.4.2.1 Samenwerking met interne partners

In het stuk multidisciplinaire samenwerking is al veel opgenomen over samenwerking met interne partners binnen de politieregio's. Het zeden/ kinderpornoteam werkt regelmatig (in sommige regio's structureel) samen met de tactische recherche, de digitale recherche en gedragsdeskundigen die in het korps werkzaam zijn. Ook andere disciplines zoals de wijkagent worden frequent betrokken bij het werkproces voor zowel ondersteuning als informatie-uitwisseling. Andere samenwerkingspartners zijn basiseenheden, de divisie informatie, de jeugdpolitie en het observatie/arrestatieteam. Daar waar geen duidelijke werkafspraken zijn gemaakt, is ondersteuning soms onderhevig aan werkdruk.

Een aantal regio's heeft daarnaast een samenwerkingsverband met andere regio's opgericht (voornaamste voorbeeld is TIJN). Daarnaast zoeken regio's ook incidenteel samenwerking met elkaar.

3.4.2.2 Samenwerking met externe partners

Samenwerking nationaal

Afhankelijk van het onderzoek wordt er in de regio's met diverse externe partners samengewerkt. Waar een aantal regio's met een grote groep netwerkpartners samenwerking zoekt (vb. Groningen) zijn er ook regio's die zeer beperkt inzetten op samenwerking (Limburg-Noord, IJsselmeer en Utrecht).

Partners die wel in vrijwel alle regio's betrokken worden zijn het Openbaar Ministerie (o.a. voor prioritering) en het KLPD. Daarnaast is de Bovenregionale Recherche een partner (zie hoofdstuk 4).

Ongeveer de helft van alle regio's zoekt samenwerking met hulpverlening- en behandelinstanties voor verdachten, zoals Dok, de Waag, de Reclassering en Algemeen Forensische Psychiatrie (AFP), in de vorm van doorverwijzing via de huisarts of Justitie.

Met name in Hollands-Midden is de samenwerking met de hulpverlening erg intensief, aangezien de overtuiging bestaat dat dit aanzienlijk bijdraagt aan de preventie van recidive. Er wordt informatie uitgewisseld en verdachten worden naar deze instantie doorverwezen voor behandeling. De Waag stelt de politie in kennis als een verdachte zijn afspraken niet na komt. Daarnaast komen medewerkers van de Waag stage lopen in de regio. Dit is uitzonderlijk en bevordert een nauwe samenwerking.

Andere genoemde samenwerkingspartners zijn het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), Jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming, de GGD en GGZ, Eerwraakhuizen, scholen, kerkelijke instanties, huisartsenverenigingen, de politieacademie en ZIUZ. Ook wordt aansluiting gezocht bij specifiek regionale partners (vb. Fier Friesland, Dagblad de Limburger). Twente noemt daarnaast Tweede Kamerleden en de pers als partners (lobby).

Deze samenwerking manifesteert zich in verschillende vormen (niet altijd structureel georganiseerd):

- Overlegstructuren: o.a. loverboyoverleg, overlegstructuren met hulpverlening (RIAGG, GGZ)
- Doorverwijzing voor behandeling: o.a. Reclassering, AMK, GGD, Dok, De Waag
- Voorlichting: o.a. scholen, huisartsenverenigingen, kerkelijke instellingen
- Ondersteuning in het (digitaal) onderzoek: ZIUZ, NFI, Proeftuin Zambezi
- Lobby/ inzet op bewustwording: pers, Tweede Kamerleden
- Preventie/ slachtofferzorg: Jeugdzorg RvdK, GGD, GGZ, scholen

Samenwerking internationaal

Hoewel samenwerking op nationaal niveau een breed palet aan netwerkpartners omvat, is de samenwerking met internationale partners nog beperkt. Er wordt al dan niet incidenteel gebruik gemaakt van (de database/informatie van) Interpol, Europol en Eurojust, en in geval van internationale onderzoeken is er sprake van informatie-uitwisseling met buitenlandse politieorganisaties. Vooral gezien het internationale karakter van kinderpornozaken is de inzet op samenwerking met internationale partners erg beperkt. Wel dient hierbij de kanttekening geplaatst te worden dat de taak van internationale samenwerking primair belegd is bij het KLPD.

3.4.3 Kindersekstoerisme

De beperkte internationale samenwerking vertaalt zich ook in de nagenoeg niet-bestaande aanpak van kindersekstoerisme. In alle regio's wordt er weinig tot geen aandacht besteed aan de aanpak van kindersekstoerisme. Men heeft er geen *feeling* mee, herkent indicaties ervan niet (in kinderpornozaken) of pakt ze niet op. Weging en sturing en prioritering van deze zaken ontbreekt en er is nauwelijks inzet op samenwerking om kindersekstoerisme aan te pakken. Alle regio's geven dan ook aan nog geen of nauwelijks zaken van kindersekstoerisme opgepakt te hebben. Alleen in Kennemerland is in de periode voor 2008 flink geïnvesteerd in twee onderzoeken kindersekstoerisme.

4. Bevindingen KLPD (TBI), BR'en en KMar

4.1 Korps Landelijke Politiediensten, Team Beeld en Internet

Het Team Beeld en Internet (TBI) van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD), bestaande uit 9 Fte., heeft al jaren een landelijke taak en functie voor de regiokorpsen van de politie en vele nationale en internationale ketenpartners in de bestrijding van kinderporno en kinderseksstoerisme.

4.1.1 Taken en werkzaamheden

Het TBI werkt aan de volgende taken: Landelijke Database Kinderporno, internetexpertise, innovatieve opsporingstactieken, Eclips, instroom en afhandeling van alle internationale onderzoeken, informatie recherche, ondersteuning van politieregio's met expertise, les geven op de politieacademie en de SSR (opleidingsinstituut rechterlijke organisatie), voorlichting aan o.a. het Openbaar Ministerie (OM) en de Zittende Magistratuur (ZM), liaison voor buitenlandse politie-eenheden, Europol, Interpol en Justitie. Verder is het TBI aanspreekpunt voor de meldpunten kinderporno en kinderseksstoerisme en is verantwoordelijk voor de verwerking van alle binnenkomende meldingen.

Kinderporno-incidenten worden aangebracht via het Meldpunt Cybercrime (politiemeldpunt), het particuliere Meldpunt Kinderporno, Interpol, Europol, eigen gestarte internetonderzoeken (innovatie experimenten WOD i.s.m. Dienst Speciale Recherchetechnieken (DSRT)), en door de politieregio's. De overvloed van meldingen vraagt om voldoende administratieve capaciteit en opslagcapaciteit van digitaal bewijsmateriaal. Het TBI zet na intake en activiteiten ter voorbereiding van het onderzoek, zaken door naar het loket van de BR-NON of direct naar de regio (indien direct ingrijpen vereist is).

4.1.2 Focus

Alle binnenkomende meldingen, zowel van meldpunten als de uit het buitenland afkomstige meldingen, dienen aan een onderzoek te worden onderworpen. Er kan pas reëel worden geprioriteerd als de identiteit van de mogelijke verdachte bekend is. Bovendien zal het beeldmateriaal beoordeeld moeten worden op oud/nieuw en ernst. Het vaststellen van een focus/ prioritering wordt als lastig ervaren. De voorkeur is nadrukkelijk aanwezig om de focus te leggen op slachtofferidentificatie en het aanpakken van producenten en misbruikers. Het TBI heeft al enige tijd de focus gelegd (n.a.v. eigen gestarte onderzoeken) op verspreiding en bezit van zogenaamde grootgebruikers en het komen tot identificatie van slachtoffers en verdachten. De leidinggevende stuurt in focus en werkzaamheden om de taken en werkzaamheden in relatie te brengen met de beschikbare capaciteit. Het TBI ontwikkelt elk jaar een jaarplan, hierin dienen taken en werkzaamheden verder gespecificeerd te worden.

4.1.3 Prioriteiten en doelstellingen

Het TBI heeft de volgende doelstellingen geformuleerd voor de korte- en middellange termijn.

- onderzoek instellen om de identiteit van een mogelijke verdachte door een IP-adres te achterhalen;
- onderzoek instellen of het aangetroffen materiaal al dan niet strafbaar is;
- Verwerking van alle gegevens in "Eclips" (pedofielen-database) en middels een proces-verbaal verspreiden aan de desbetreffende regio;
- Kwalitatieve ondersteunende werkzaamheden t.b.v. landelijke bestrijding kinderporno uitvoeren;
- De vernieuwde database zo snel mogelijk op peil te krijgen (concrete termijn werd niet genoemd);
- Stimuleren en belang uitdragen van eenduidig selecteren en aanleveren t.b.v. van de database.

De kwantitatieve doelstellingen zijn niet geformuleerd omdat het TBI de binnenkomende meldingen van het Meldpunt Cybercrime en die van het particuliere Meldpunt Kinderporno niet kan overzien. Daarnaast wordt door eigen onderzoek op het internet en meldingen vanuit het buitenland de werkvoorraad bepaald, en draagt het TBI ook eigen gegenereerde onderzoeken over aan diverse buitenlandse landen.

Het TBI ontvangt, onderzoekt en verstrekt informatie betreffende kinderporno-zaken. Er wordt bij het TBI geen gebruik gemaakt van een weeg- of stuurploeg of een prioriteringsmodel. Wel wordt er middels een gestandaardiseerde werkwijze, waarbij een risico-inschatting wordt gemaakt in overleg met de landelijke

coördinerend officier van justitie Kinderporno, geprioriteerd in het aanbod van kinderpornozaken. Deze werkwijze is nog niet beschreven.

De landelijk Officier van Justitie Kinderporno is direct betrokken bij alle innovatieve ontwikkelingen van het TBI en de prioritering van zaken die het land ingaan. Er is geen specifiek communicatieplan voor kinderporno opgesteld, maar de aanpak van kinderporno is opgenomen in het KLPD communicatieplan.

4.1.4 Internationale samenwerking en Kindersekstoerisme

Het KLPD werkt samen en wisselt kennis uit met buitenlandse politieorganisaties en werkt samen met Europol en Interpol. Daarnaast zit het KLPD in het Cospol Internet Related Child Abusive Material Project (CIRCAMP) en de European Financial Coalition (EFC),

Voor wat betreft kinderseksstoerisme zijn van 2002 t/m 28 januari 2009 er 96 meldingen kinderseksstoerisme binnengekomen. Per februari 2009 worden deze meldingen eveneens in Eclips vastgelegd. Per deze laatste datum betreffen dat 44 meldingen. Het is niet duidelijk wat het vervolg is geweest of wat er na doorsturing van deze meldingen door de politieregio's en/of KMar Schiphol mee is gedaan (afloop- of vervolgregistratie).

4.1.5 Inzet mensen en middelen

Door het TBI wordt dagelijks ingezet op BOB-middelen, te weten internetrecherchen. Daarnaast wordt er geëxperimenteerd met 'Werken Onder dekmantel'. Tegenover de huidige capaciteit staat de grote hoeveelheid van taken en de wens van het uitvoeren van arbeidsintensieve BOB-middelen. Zo zou men bijvoorbeeld graag meer willen investeren in infiltratie en pseudokoop. Maar vanwege de werkdruk en het gebrek aan voldoende capaciteit worstelt men met deze balans tussen enerzijds inzet op innovatie en nieuwe opsporingstactieken (als ook informatievoorziening) en anderzijds de uitvoering van de primaire taken zoals internationale samenwerking. Het is van belang dat de taakstelling en activiteiten duidelijk gespecificeerd worden in het jaarplan, zodat de keuze voor inzet van mensen en middelen op de diverse taken transparant en overzichtelijk is en blijft.

Daarnaast speelt communicatie hierin een voorname rol. Momenteel is het in het werkveld onvoldoende duidelijk welke taken het TBI uitvoert en op welke manier het TBI ondersteuning kan verlenen aan bijvoorbeeld de regio's. Onder andere het coördinatorenoverleg wordt door het TBI aangegrepen als platform om informatie over de werkwijzen e.d. van het KLPD uit te leren, maar gezien de wisselende samenstelling (vanuit de regio's) van dit overleg, wordt informatie op deze manier onvoldoende geborgd.

Het bestaan en de mogelijkheden van "Eclips" (pedofielen-database, welke in het team opgebouwd en bijgehouden wordt met een bewaartermijn van 30 jaar) is niet overal bekend en dient veel meer uitgedragen te worden naar het werkveld in de politieregio's. Ook hier speelt de communicatie dus een rol.

Er wordt intensief samengewerkt met de politieregio's, het BR-loket (uitwisseling informatie) en diverse externe partners worden op strategisch en tactisch niveau betrokken.

De personeelszorg voor de teamleden van het TBI is op orde en georganiseerd in de vorm van een jaarlijks gesprek met een psycholoog.

4.1.6 Nationale database kinderporno

Het KLPD is trekker van de totstandkoming van de vernieuwde nationale database. Een medewerker van het TBI heeft vast zitting in de werkgroep die bij de totstandkoming van deze vernieuwde database betrokken is. Zo wordt aan een standaard werkwijze en een volledig geautomatiseerd proces gewerkt met als uiteindelijk doel het permanent voeden van de database om het in beslag genomen materiaal versneld uit te kijken. Dit betreft een meerjaren project. Men komt vanuit de KLPD de regio's tegemoet met een mobiele unit, zodat regio's minder met het materiaal hoeven af te reizen naar Zoetermeer.

4.1.7 Ambitie

Het TBI heeft zich de ambitie gesteld de beste te willen zijn op het gebied van digitale kennis m.b.t. kinderporno, o.a. in termen van kennis/ gebruik van de nieuwste software en technieken. Verder geeft het TBI in de vergadering met alle kinderporno coördinatoren uit de politieregio's en het expertisecentrum OM

ruimte voor het delen van *best practices*, opmerkelijke zaken en nieuwe innovatieve ontwikkelingen. Deze coördinatorenvergaderingen vormen een belangrijk moment van kennisdeling en uitwisseling van informatie. Diverse politieregio's werden door het TBI inhoudelijk en uitvoerend ondersteund.

4.2 Bovenregionale Recherche Eenheden

Op 16 maart 2009 startte de Bovenregionale Recherche Eenheid Noord en Oost Nederland (BR NON) met de eerste projectmatige aanpak van kinderporno zaken, genaamd Astral. Voor de intake en projectvoorbereiding van alle kinderporno zaken, afkomstig uit internationale onderzoeken van het KLPD, werd bij het BR NON een loket ingericht. De veredelde informatie werd doorgestuurd voor afhandeling door de Bovenregionale Recherche Eenheden (BREN) i.s.m. gecertificeerde zedenrechercheurs uit de politieregio's.

4.2.1 Voortzetting werkzaamheden kinderporno

Het is van belang te vermelden dat in december 2010 door de BRO, besloten is dat de BREN de aanpak van kinderporno ook na 1 juli 2011 nog blijven uitvoeren totdat de nieuwe kinderporno organisatiestructuur geformaliseerd is. De korpsgesprekken bij de BREN vonden plaats voordat dit besluit genomen werd.

4.2.2 Focus en doelstellingen

De BREN richten zich voornamelijk op het wegwerken van de werkvoorraad van zogenaamde 'downloadzaken'. Er is wel oog voor misbruik, productie en/of slachtoffers maar door de enorme hoeveelheid downloadzaken die afgehandeld moeten worden, kan men deze focus niet hanteren en beperkt het werk zich tot het afvinken van downloadzaken. BR NON heeft nog als subdoelstelling dat verdachten een strafblad opbouwen, DNA moeten afstaan, bekend zijn bij politie en justitie en hulpverlening genieten. BR NON wil voortzetting van het project na juli 2011. BR Midden wil kwalitatief meer aan de voorkant organiseren (kwaliteit van een kinderporno onderzoek) en meer inzetten op grondige projectvoorbereiding zodat mensen die het echte werk moeten doen niet onnodig belast worden met randverschijnselen. BR Zuid stelt concrete kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen (bijv. 40 kinderporno-onderzoeken voor 2010).

4.2.3 Informatieproces

Vanuit de KLPD / intakeloket BR NON en vanuit flexibele samenwerkingsovereenkomsten met de regio's worden onderzoeken aangebracht. De voorselectie van de downloadzaken wordt door het KLPD gedaan (minder dan 5 plaatjes kinderporno gedownload is bij peer-2-peer onderzoeken geen vervolg). De gegevens van deze downloaders worden bij het KLPD verwerkt in Eclips, maar komen niet in het geautomatiseerde politiestelsel BVO, onder andere omdat de zedenafdelingen in de regio's ook geen BVO (maar BVH) gebruiken. Het is niet bekend hoeveel personen door de KLPD niet in de geautomatiseerde politie informatiesystemen worden verwerkt.

De projectvoorbereiding van de BRNON voert de intake uit, hierbij verschilt de werkwijze per BR. In de praktijk gaan ook wel eens zaken rechtstreeks vanuit het KLPD, buiten de BRNON om naar de regio's. Dit gebeurt volgens afspraak met zaken die direct ingrijpen vereisen, bijvoorbeeld bij zaken waarbij de mogelijkheid van productie en seksueel misbruik wordt vastgesteld. Maar dit gebeurt ook met ander type zaken, waarbij dit niet de afspraak is. De betrokkenheid van het OM verschilt per BR.

4.2.4 Weging en sturing

In het Bovenregionaal Recherche Overleg (BRO) vindt weging van onderzoeken plaats. De BRO is hierbij het beslissende orgaan dat bepaalt of en hoe een zaak opgepakt moet worden. Onder andere de 'Astral' en 'Charly' zaken vallen onder het BRO containerbesluit waarbij weging bij de BR plaatsvindt.

De KLPD-zaken (internationale downloadzaken) worden allen opgepakt. Zaken die door een regio aangeboden worden dienen door de regio gewogen te zijn. In BR Midden en BR Zuid worden kinderporno zaken niet afzonderlijk behandeld door de weeg- en stuurploegen.

4.2.5 Prioritering

Voor wat betreft prioritering maakt de BR NON alleen gebruik van een prioriteringsmodel (Twente) in geval van maatwerkzaken. BR Midden hanteert wel standaard een landelijk prioriteringsmodel (Utrecht).

Het OM wordt in deze BREN niet betrokken bij prioritering, maar keuzes voor prioritering worden wel voorgelegd aan de Hoofd Officier van Justitie (HOvJ) in besprekingen van het zaaksoverzicht.

BR NW voert de prioritering uit op basis van o.a. proportionaliteit, subsidiariteit en inschatting van succes. Dan wordt er een projectplan opgemaakt en wordt aan de stuurploeg verantwoord welke zaken wel en/of niet worden opgepakt. Voor zaken die niet worden opgepakt, wordt een andere afdoening gezocht zoals het

sturen van een brief naar de verdachte om een signaal af te geven dat de politie op de hoogte is van het downloaden van kinderporno.

De BR Zuid maakt niet gebruik van een vast prioriteringsmodel bij intake, maar na selectie/ beoordeling van materiaal en tijdens het onderzoek wordt naargelang de onderzoeksresultaten tussen de zaken geprioriteerd. Het OM wordt hierbij betrokken.

4.2.6 Standaard procedures/ werkwijze

De BRen maken gebruik van standaard werkprocessen voor: de prioritering; het persoonsonderzoek van de verdachte; de voorbereiding op de doorzoeking; doorzoeking; inbeslagneming; digitale verwerking en verhoor van de verdachte. Monitoring vindt plaats door de uitvoerend leidinggevenden waarbij voortgangsverslagen worden opgemaakt. De BRen raadplegen verder open bronnen op het internet (Hyves Facebook) en voeren een observatie van de woonomgeving uit. Ook wint men informatie in bij het wijkteam en de wijkagent. Er worden nagenoeg geen BOB-middelen ingezet, alleen bij de BR NON wordt bij de voorbereiding het opvragen van communicatie, e-mailadres, bankgegevens, UWV op basis van 126 n/nd toegepast.

Bij de BR NON wordt, met gebruikmaking van de Sieve, Ziuz en de database, maar een gedeelte van het aangetroffen beeldmateriaal geselecteerd en beoordeeld. Het is een bewuste beleidskeuze om bij downloaders niet meer materiaal te onderzoeken op de aanwezigheid van eventuele slachtoffers en/of opsporingsindicaties. Verhoor wordt bij de BR NON uitgevoerd door een tactisch rechercheur, soms in combinatie met een zedenrechercheur m.b.t. bulkzaken en anders conform de Aanwijzing. Er zijn volgens de BR NON duidelijke afspraken over deze werkwijze gemaakt met het OM. De visie bestaat dat het verhoor van de verdachte bij een downloadzaak niet doorslaggevend is voor het feitelijk bewijs en de strafbaarstelling. Er wordt bij alle BRen veelal gebruik gemaakt van een standaard verhoorstrategie bij het horen van de verdachte.

Het verhoor bij BR Midden wordt uitgevoerd door een zedenrechercheur uit Utrecht (die 100% bij de BR geplaatst is) met een rechercheassistent van de BR en een tactisch rechercheur. De standaard verhoorstrategie van zeden was niet werkbaar (duurt volgens hen te lang) en wordt dus niet toegepast.

4.2.7 Capaciteit

In vergelijking met de regiokorpsen van de politie hebben de BRen in vergelijking met de politieregio's veel meer capaciteit vrijgemaakt voor de aanpak van kinderporno's.

Tabel 3: Capaciteit BRen								
	Totaal	Zeden rechercheurs	Percentage zeden t.o.v. totale capaciteit	Kinderporno rechercheurs	Volgtijd/ taakaccent	Kinderporno selecteurs	Digitaal rechercheurs	Percentage inzet digitale recherche voor kinderporno
TOTAAL POLITIEREGIO'S	47595	617,83	1,298 %	68,5		46	177	-
Monitor 2008	50008.5	627	1,254 %	58		-	172	-
Bovenregionale Recherche								
BR NON	180	-	5,8 %	10,5		5	2	50%
BR Zuid	130	-	5,4 %	7		4 à 5	4	n.n.b.
BR Midden	42,9	1	2,4	3		1	8	25-30%
BR Noord-West	68	2	2,9	2		1	1	n.n.b.

4.2.8 Samenwerking met politieregio's

Regio's worden vanuit de BR NON bij intake niet altijd geïnformeerd, wel na afloop van het onderzoek. Incidenteel wordt bij een zaak de regio betrokken (gevoelige dossiers).

De BR Zuid geeft aan te weinig respons en medewerking te hebben gekregen vanuit de regio's na verzoeken om inzet van gecertificeerde zedenrechercheurs uit de regio's. Conflicterende prioriteiten en belangen spelen hier een rol. Andersom heeft BR Zuid op grote schaal ondersteuning verleend bij een zaak in Limburg Zuid. Bij BR Midden wordt geclassificeerd door zedengeclassificeerde mensen, waarbij de samenwerking met Utrecht goed is, maar door Gooi en Vechtstreek is tot nu toe nog sprake van geen inzet voor classificatie terwijl het materiaal wel klaar staat. Flevoland komt voor het eerst classificeren voor een 'high-profile zaak'. Samenwerking tussen de BR NW en de regio's is prima, maar men maakt zich wel zorgen over de consequenties van de nieuwe Aanwijzing Zeden (in verband met de kwalificatie-eisen/ m.b.t. certificering). BR NW heeft een aantal zaken van de regio's in behandeling genomen die projectmatig worden opgepakt.

4.2.9 Mensen

Er is geen of onvoldoende kennis over zeden- en/of kinderpornozaken aanwezig bij de BRen. Men maakt daarvoor gebruik van ondersteuning van zedenrechercheurs voor het classificeren van beeldmateriaal en voor het verhoor van de verdachte. Alleen bij BR NW verloopt die samenwerking goed en bij BR Midden alleen met politieregio Utrecht. Voor de overige BRen/ regio's wordt aangegeven dat het lastig is om daadwerkelijk ondersteuning van zedenrechercheurs te krijgen. Verzoeken om bijstand c.q. ondersteuning worden niet gehonoreerd.

Tactisch hebben de BRen meer dan voldoende kennis en middelen ter beschikking voor de aanpak van kinderpornozaken. Maar zoals de BR NW aangeeft, heeft het ingedeelde personeel van de BR er nooit voor gekozen om kinderpornozaken uit te voeren. Er zijn verschillende personeelsleden die dan ook weigeren om met kinderpornozaken aan de slag te gaan.

4.2.10 Termijnstelling/ personele zorg

Het ingedeelde personeel bij het team van BR NON heeft twee keer per jaar een gesprek met een bedrijfsmaatschappelijk werker. In briefings en functioneringsgesprekken wordt de werkbeleving en belasting besproken. De overige BRen hebben personeelszorg (ivm tijdelijke taakstelling) niet georganiseerd.

4.2.11 Middelen

De samenwerking met de digitale recherche is bij alle BRen goed te noemen en voor de kinderpornozaken is fors geïnvesteerd in digitale middelen. Tevens heeft men gebruik gemaakt van speciale gelden vanuit het Programma Aanpak Cybercrime voor digitale ondersteuning.

4.2.12 Communicatie

Personeelsleden bij de verschillende BRen zijn voorgelicht over de aanpak van kinderpornozaken. *Best practices* worden door alle BRen gedeeld in de verschillende overleggen (o.a. BR, afstemmingsoverleg). Er is sprake van externe communicatie per onderzoek, er wordt bijvoorbeeld publiciteit gezocht na afronding van een onderzoek, en bijna alle BRen maken gebruik van communicatieplannen. Daarnaast wordt regelmatig overleg gevoerd met een persvoorlichter en communicatiemedewerker waarbij het OM betrokken wordt.

4.2.13 Leiderschap

Door de hoofden BR, de teamleider bij BR NON en de coördinatoren kinderporno bij de overige BRen wordt leiding gegeven aan de aanpak, voortgang en werkwijze in zaken. Er bestaat tevens een open werkomgeving waarbij het welzijn van de personeelsleden in de gaten wordt gehouden. Men is er wel van doordrongen geraakt dat er meer begeleiding voor het personeel nodig is (zie 4.2.10).

4.3 Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is een landelijke politieorganisatie met een militaire status. In artikel 6 van de Politiewet staan de politietaken van de KMar geformuleerd. Opsporing van zedenmisdrijven, waaronder kinderporno en kinderseksstoerisme, behoort tot een van de kernactiviteiten van de recherche.

De KMar wordt vanuit een centrale leiding en in 5 districten aangestuurd, te weten: West, Noord-Oost, Zuid, Schiphol en Landelijke- en Bijzondere Eenheden (DLBE).

In de organisatiestructuur van de Brigade Recherche & Informatie, waaronder de bestrijding van zedenzaken, bestaat nu nog een tweedeling, namelijk: Landelijke districten en district Schiphol.

De zedenrechercheurs (10 Fte) van de landelijke districten, zijnde 0,22 % van de totale capaciteit (ongeveer 4500 Fte) zijn o.a. verantwoordelijk voor de aanpak van zedenzaken (incl. kinderporno), gepleegd door militaire verdachten (wereldwijd en in Nederland), al dan niet gepleegd in samenwerking met burger verdachten en/of in georganiseerde samenwerkingsverbanden. De juridische afhandeling wordt uitgevoerd door Officieren van Justitie van het parket Arnhem van het Openbaar Ministerie.

De zedenrechercheurs (8 Fte) van district Schiphol, zijnde 0,42 % van de totale capaciteit (ongeveer 1900 Fte), zijn verantwoordelijk voor de aanpak van zedenmisdrijven (inclusief kinderporno en kinderseksstoerisme), mensenhandel en opvang van minderjarigen, gepleegd op of via de luchthaven Schiphol en aan boord van een zogenaamd Nederlands luchtvaartuig. De juridische afhandeling wordt uitgevoerd door Officieren van Justitie van het parket Haarlem, vestiging Schiphol, van het Openbaar Ministerie.

De korpsleiding van de KMar heeft aanzienlijk minder capaciteit, respectievelijk 0,22 % landelijk en 0,42 % op Schiphol, ter beschikking gesteld voor de aanpak van zedenzaken in vergelijking met het landelijk gemiddelde bij de politieregio's, zijnde 1,298 %.

Tabel 4: Capaciteit KMar							
	Totaal	Zeden rechercheurs	Percentage zeden t.o.v. totale capaciteit	Kinderporno rechercheurs Voltijd/ taakaccent	Kinderporno selecteurs	Digitaal rechercheurs	Percentage inzet digitale recherche voor kinderporno
TOTAAL POLITIEREGIO'S	47595	617,83	1,298 %	68,5	46	177	-
Monitor 2008	50008.5	627	1,254 %	58	-	172	-
Koninklijke Marechaussee							
26. KMar landelijk	4500	10	0,22 %	1	-	6	n.n.b.
27. KMar (Schiphol)	1900	8	0,42 %	1	-	2	50%
Gehele KMar organisatie	6400	18	0,28 %	-	-	-	-

Voor de Korpsmonitor Kinderporno 2009/2010 zijn, op grond van de huidige organisatie van de recherche bij de KMar (landelijk en Schiphol), afzonderlijke gesprekken gevoerd met de landelijk coördinator zeden en teamcoördinatie op Schiphol. In de hieronder weergegeven beschrijving worden waarnodig de verschillen in beleid, taakstelling en uitvoering weergegeven.

4.3.1 Focus in aanpak

Bij de Landelijk districten ligt de focus nu nog op de aanpak van bezit kinderporno. Vanwege het gebrek aan personele capaciteit is gekozen voor deze aanpak. Maar omdat er sprake is van een beperkt aantal zaken,

rechercheert de kinderpornorechercheur nu toch door. In District Schiphol is de focus gericht op het opsporen van kinderen (zowel binnenland als buitenland), een tweede focus is het opsporen van seksueel misbruik (vervaardigen kinderporno en/of kinderseksstoerisme) gepleegd door Nederlanders in het buitenland. KMar Schiphol zal dan zelf een zaak afhandelen of zaken overdragen naar het buitenland.

4.3.2 Weging, sturing en prioritering

Door de landelijk coördinator wordt i.s.m. de coördinatoren in de districten en het OM Arnhem sturing gegeven aan de aanpak en voortgang van kinderpornozaken. De coördinator op Schiphol geeft i.s.m. het Hoofd Algemene Recherche (HAR) en het OM Haarlem sturing aan de aanpak en voortgang van kinderpornozaken en kinderseksstoerisme.

Bij de KMar gebruikt men geen prioriteringsmodellen. Landelijk krijgen andere zedendelicten vaak meer prioriteit dan kinderporno maar op Schiphol is er nauwelijks sprake van prioritering; alles wordt opgepakt.

4.3.3 Communicatie

Op landelijk niveau is het onbekend welke korpsmedewerkers zijn voorgelicht over kinderpornografie. *Best practices* worden via KMar intranet gedeeld met medewerkers, maar er is geen communicatieplan opgesteld.

Op Schiphol groeit bij de Douane de bewustwording over kinderporno tijdens de zogenaamde KIDS-dagen en bovendien krijgen douaniers voorlichting en opleiding. Op themadagen van de KMar wordt aan personeel van de Brigades grensbewaking en de politiedienst voorlichting gegeven over werkzaamheden van het Team Jeugd en Zeden. Verder wordt er waar nodig intensief samengewerkt met de persvoorlichting en zijn er de afgelopen jaren diverse publicaties in landelijke dagbladen en politievakblad Blauw verschenen.

4.3.4 Standaard procedures/ werkwijze/ normering

Landelijk wordt gebruikt gemaakt van een standaard proces-verbaal. Deze is (mede) ontwikkeld door TIJN. Vanaf januari 2011 zal het standaard Sieve proces verbaal gebruikt worden. Op Schiphol wordt de doorzoeking (veelal ad hoc) volgens een draaiboek uitgevoerd.

4.3.5 Innovatieve methoden en werkwijzen

De aanpak van kinderseksstoerisme op Schiphol, middels de zogenaamde KIDS-procedure, is uniek in de wereld. Met Europol wordt gezocht om deze methodiek ook in andere Europese landen toe te passen. Met name de bewustwording van de aanwezigheid van kinderporno en mogelijk kinderseksstoerisme heeft geresulteerd in een toename van meldingen. Er is veel geïnvesteerd in de kwaliteit van het personeel op Schiphol. Alle personeelsleden zijn zeden- en mensenhandel gecertificeerd en hebben diverse opleidingen gevolgd bij het Child Exploitation and Online Protection Centre in Londen (CEOP) over o.a. de achtergronden en de denkwereld van pedoseksuelen, interviewtechnieken voor verhoor en internetgebruik.

4.3.6 Aansluiting bij bredere ontwikkelingen

Landelijk is er interregionale samenwerking met kinderpornoteam TIJN. De kinderporno specialist heeft zijn opleiding bij TIJN genoten en geeft tevens ondersteuning aan de BR NON. Op Schiphol is er intensieve samenwerking met Team Beeld en Internet (KLPD), douane Schiphol, KLM (luchtvaartmaatschappij/ KLM beveiliging), Hulpverleningsinstanties/ behandelinstanties (De Waag), de Raad van de Kinderbescherming (bij minderjarige verdachte) en de voogdijinstelling NIDOS.

4.3.7 Effecten en Resultaten

Landelijk zijn er geen kwantitatieve en/of kwalitatieve doelstellingen, het aanbod van kinderpornozaken is niet groot. Op Schiphol zijn er enkele concrete kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen geformuleerd.

4.3.8 Hoofdproces van de aanpak van kinderporno

Landelijk zijn er werkprocessen beschreven voor de afhandeling van kinderporno door de KMar maar het is niet duidelijk of deze in elk district op dezelfde wijze worden uitgevoerd. Op Schiphol is er een duidelijk werkproces beschreven voor de afhandeling van een melding kinderporno en/of kinderseksstoerisme, waar doorgaans naar gehandeld wordt.

4.3.9 De organisatiestructuur/vorm

De aanpak van kinderporno is landelijk decentraal in de districten ingericht. De landelijk coördinator heeft geen leidinggevende aansturing maar voornamelijk een coördinerende rol. Aansturing wordt vanuit de districten door een tactisch leidinggevende en een Hoofd Algemene Recherche (HAR) uitgevoerd.

Echter de recherche van de KMar gaat centraliseren. Er komt dan één team zeden, dat mogelijk uitgebreid wordt tot 27 man/vrouw. Het is de bedoeling dat er meer gericht gaat worden op de opsporing van misbruik, verspreiding of slachtoffers. Visie, doelstellingen en beleid voor de toekomstige gecentraliseerde aanpak van zeden- en kinderporno zaken door de KMar zijn nu nog niet duidelijk geformuleerd.

Op Schiphol wordt de aanpak van kinderporno en kindersekstoerisme door het Team Jeugd & Zeden uitgevoerd onder aansturing van een coördinator in samenwerking met de HAR Schiphol.

4.3.10 Verhouding tactische, zeden en digitale recherche

De zedenrechercheurs bij de KMar werken in de verschillende districten op één werklocatie bij elkaar in zaken. Ook wordt er tussen de districten regelmatig personeel uitgewisseld en samengewerkt. Er wordt in de uitvoering van zaken eveneens frequent samengewerkt met de digitale- en tactische recherche. Landelijk is er samenwerking met TIJN en de BR NON. Op Schiphol in het kader van het KIDS-project met diversen.

4.3.11 Afspraken met partners extern

Qua hulpverlening doet landelijk ieder district zaken met de betreffende hulpverleningsinstanties in de regio (De Waag/Kairos enz). De doorzoeking vindt landelijk bijna altijd plaats met een RC. Vanuit Schiphol is er bijna altijd een doorzoeking op basis van 551 Sv. en met vrijwillige medewerking. Als er tijd voor is (meestal direct aanhouding en doorpakken), worden de antecedenten van de verdachte nagegaan, onderzoek open bronnen internet maar meestal wordt meteen doorgepakt en doorgestapt naar de woning.

4.3.12 Termijnstelling/ personele zorg

Bij de KMar is goede aandacht voor personele zorg van zedenrechercheurs. Defensie is sinds de zomer van 2010 aangesloten bij de Militair Geneeskundige Gezondheidszorg (MGGZ). Een keer per jaar krijgen medewerkers een individueel consult bij een psycholoog, maar indien nodig/behoefte mag deze frequentie ook omhoog. Daarnaast kan op aanvraag een groepsessie georganiseerd worden.

De KMar hanteert functietermijnen die door een sollicitatie op eigen functie eenmaal kan worden verlengd of een verlenging van de functietermijn met een of twee jaar.

4.3.13 Middelen

De KMar heeft geen beschikking over VizXview omdat er eerst wordt gewacht op de landelijke database. De indruk bestaat dat dan alle systemen beschikbaar zullen zijn. Wel zal in de nabije toekomst mogelijk VizXview worden aangekocht. Een offerte voor de aanschaf van vier licenties VizXview is al opgesteld.

4.3.14 Leiderschap

Evaluatie van aanpak en monitoring van de voortgang van kinderporno zaken wordt door de coördinatoren i.s.m. tactisch leidinggevend en het OM uitgevoerd. Er worden geen voortgangverslagen opgemaakt.

5. Recente ontwikkelingen en Toekomst

In dit hoofdstuk worden een aantal relevante ontwikkelingen in de aanpak van kinderporno uiteengezet. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk stilgestaan bij de toekomstige aanpak van kinderporno en welke suggesties er vanuit de korpsen werden aangereikt.

5.1 Relevante recente ontwikkelingen op het gebied van kinderporno

In samenwerking met diverse betrokkenen is eind 2010 / begin 2011 een aantal ontwikkelingen geïnitieerd die in de doorstart van het PVAKP verder vervolg zullen krijgen.

Dit betreffen de volgende initiatieven en projecten:

- Realisatie van het Project Initiatie Document en Businesscase voor de doorstart van het PVAKP met de daarin beschreven programmalijnen en onderverdeling van producten;
- Ontwikkeling en (gedeeltelijke) realisatie van een barrièremodel kinderporno;
- Afronding, uitrol en verdere ontwikkeling van diverse digitale ontwikkelingen en tools voor de aanpak van kinderporno (o.a. Database, Sieve, Video Finger Printing, Spider);
- Voortzetting van de proeftuin Zambezi en samenwerkingsband met het Nederlands Forensisch Instituut;
- Verwerking van alle informatie uit de workshops van het internationale congres in november 2010;
- Positionering en verkenning van de aanpak van kinderseksstoerisme en ontwikkeling van barrièremodel kinderseksstoerisme;
- Diverse gevoerde overleggen met vertegenwoordigers van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Openbaar Ministerie en Politie voor de organisatorische herstructurering voor de aanpak van kinderporno;
- Toename van de politieke en publicitaire aandacht voor kinderporno (mogelijke uitbreiding 75 Fte en o.a. Amsterdamse Kinderpornozaak).

5.2 Toekomst aanpak kinderporno en kinderseksstoerisme

Vragenlijst 'Toekomst'

In de vragenlijst en tijdens het korpsgesprek werden de korpsen uitgedaagd hun mening en suggesties te geven en/of aanbevelingen te doen over de toekomstige aanpak van kinderporno en kinderseksstoerisme. Het PVAKP heeft in deze Korpsmonitor Kinderporno 2009/2010 heel bewust afstemming gezocht voor de toekomstige aanpak op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Doel hiervan was bevestiging, draagvlak en afstemming te creëren voor de richting van de doorstart van het PVAKP, dan wel de koers bij te stellen. Hieronder de gestelde vragen met een samenvatting van een aantal in het oog springende suggesties:

1. Welke ideeën heeft u omtrent de verbetering aanpak kinderporno binnen uw regio?

De antwoorden op deze vraag zijn bij elke regio als verbeterpunt toekomst opgenomen in het gecompriëerde verslag.

2. Welke ideeën heeft u omtrent de verbetering aanpak kinderporno landelijk?

Oprichten van een landelijk expertise team Kinderporno waar grote onderzoeken gecoördineerd worden en samen met de regio's worden verricht; regionale focus op pedoseksuelen en de feitelijke misbruikers hanteren, het landelijk team pakt vooral internationale zaken op met een strakkere aansturing vanuit het landelijk parket; benoemen van nieuwe typologieën (minderjarigen op webcam, slachtoffers van ontucht) voor kinderpornomaterie (onderscheid verschillende typen); voortzetten proeftuin Zambezi en verder uitwerken van digitale technieken; gebruik maken van de *Best Practices* uit het land en meer samenwerken met de private sector; databanken afbeeldingen en video rechtstreeks toegankelijk maken voor de behandelend rechercher zowel up- als downloaden (digitaal en zeden); bestrijding van (productie) kinderporno internationaal aanpakken, o.a. door te kijken hoe er ingezet kan worden op het blokkeren van kinderpornosites; lokaal afhandelen van kinderpornozaken i.v.m. lokale kennis, lokale situaties,

samenwerking lokale netwerkpartners en het zicht houden op lokale kinderpornoeverdachten (doelgroep ook in andere zedenzaken); de filosofie primair richten op de daders als zedenverdachten.

3. *Op welke manier zou de kennis- en coördinatie over de bestrijding van kinderporno en vervolging moeten worden samengebracht?*

De Task Force en het PVAKP voortzetten; een landelijk expertisecentrum samen met het OM oprichten dat ook een landelijke kennisbank en coördinatie centrum zou kunnen zijn/worden; op lokaal niveau organiseren dat men meekan in de opschaling naar een goed georganiseerd (opsporings)proces; structureel delen van informatie uit diverse overlegvormen (o.a. Expertgroep Zeden, Denktankoverleg, BR-overleg, coördinatorenoverleg) met de regio's middels symposia, congressen, landelijke website, landelijk Operationeel Overleg.

4. *Op welke wijze zal het weging- en sturingsproces voor de aanpak moeten worden vormgegeven?*

Weging en sturing landelijk uitvoeren en middels beleidskeuzes aan de voorkant tot stand brengen; een puntensysteem in een landelijk eenduidig weegmodel ontwikkelen in overleg met het OM.

5. *Welke focus en prioritering zou gehandhaafd moeten worden?*

Prioriteringsmodellen gebruiken die in omloop zijn en de focus verleggen naar misbruik - opsporen slachtoffers - productie en opsporen bestrijden pedoseksuele netwerken; meer focussen op persoon van de verdachte tijdens verhoor; goede doorverwijzing organiseren van verdachte naar juiste hulpverlenende instelling; monitoren van de veroordeelde door de Reclassering i.s.m. politie.

6. *Welke vernieuwende ideeën heeft u over verbetering van inzet van mensen en middelen in de toekomst?*

Krachten bundelen en een goede werkomgeving creëren waarin alle disciplines samenwerken waarmee de inzet van mensen en middelen verbeterd wordt; regio's clusteren en kinderporno loskoppelen van de reguliere zedenafdelingen; veel meer administratieve ondersteuning en een centraal punt organiseren waar alle voorzieningen voor het veiligstellen van data en voor de analyse kinderporno beschikbaar zijn; werkproces / -druk verdelen; de zedenrechercheur zoveel mogelijk beschermen door de ontwikkeling van digitale producten; al dan niet een roulatiesysteem organiseren (heeft 2 kanten: verfrissend en verlies van expertise).

7. *Voor welke samenwerkingsverbanden met (inter)nationale partners, publieke en private partijen ziet u een rol in de opsporing en preventie van kinderporno en -sekstoerisme?*

Samenwerkingsverbanden opzetten met (inter)nationale partners ingevuld / uitgevoerd door één (landelijk) team; voorlichting geven aan burgers en ouders van kinderen (bewustwording en preventie); publiciteit zoeken met een aantal zaken om voorbeelden te stellen; Interpol/Europol/Defence for Children/KMAR/providers/luchtvaartmaatschappijen betrekken in de opsporing en preventie van kinderporno en kindersekstoerisme; screening naar zedendelinquenten op luchthavens en grenzen en uitvoerig doorrechercheren; mondiale Black-list van kinderporno-zedendelinquenten ontwikkelen en hanteren; voorlichting over seksueel misbruik bij de doelgroepen in de bronlanden geven en aldaar een internationaal hit-and run team opzetten; op diplomatiek niveau kinderporno onder de aandacht brengen en verdragen sluiten met direct betrokken landen.

8. *Welke alternatieve innovatieve opsporingsmethoden moeten in de toekomst gebruik worden?*

Blijven ontwikkelen op innovatieve technieken in bijvoorbeeld een proeftuin; internetrechercheurs laten werken onder dekmantel op het internet en middels infiltratie in chatgroepen; glasvezelverbindingen tussen de diverse afdelingen tot stand brengen; meer doen aan data-mining om de pakkans te vergroten; ontwikkelen van een barrièremodel; proactief gebruik maken van het *grooming*-artikel uit het Wetboek van Strafrecht; een landelijke database ontwikkelen waarin de onderzoeksgegevens en resultaten worden verwerkt en beschikbaar zijn voor iedere medewerker/instantie (regio/OM) die met kinderporno werkt (lokaal kunnen inloggen); inzetten van de Criminele Inlichtingen Eenheid; een virus koppelen aan het downloaden van kinderporno waarmee de kinderporno vernietigd wordt, de PC onbruikbaar gemaakt wordt en een signaal/ bericht gezonden wordt naar de Kinderporno-kliklijn (M);

9. *Op welke manier zou de aanpak van kinderporno het beste georganiseerd kunnen worden? (vb. bovenregionale clustering, schaalvergroting naar 10 regio's etc.);*

Organiseren van 10 landelijk clusters (voorkeur), waarbij meer capaciteit gelabeld wordt op dit onderwerp (vaste teams); organiseren van aanpak van kinderporno volgens het model TIJN; binding houden met het lokale niveau; niet op 1 locatie organiseren (reistijd).

10. *Welke consequenties zou deze organisatievorm (moeten) hebben voor wat betreft de digitale ondersteuning?*

Digitale ondersteuning uitbreiden; standaard meenemen van een digitaal rechercheur bij de zoekingen; landelijke Database kinderporno z.s.m. op orde brengen; standaard processen-verbaal ontwikkelen, vooral vanwege de bewerkelijke beelden/plaatjes; afspraken maken met het OM over hoe materiaal aan te leveren (nu te arbeidsintensief); vaste digitale ondersteuning organiseren in de nieuwe organisatievorm (formatief); kennis van internet een vast onderdeel maken van de digitale opsporing.

11. *Wanneer zou de (landelijke) aanpak van kinderporno als succesvol kunnen worden beschouwd? Als...:*

de focus verlegd wordt van downloaders naar misbruikers, producenten en slachtoffers achterhalen; het aantal onderzoeken beheersbaar is en er een landelijk plan van aanpak is qua bestrijding van kinderpornografie; elke ontucht- en kinderpornozaak de aandacht en het vakmanschap krijgt die het verdient waardoor meer slachtoffers uit hun benarde positie worden gehaald en de misbruikers/ uitbuiters voor de rechter kunnen worden gebracht; er een zodanige publiek-private samenwerking is dat we een preventieve aanpak kunnen ontwikkelen en aan de voorkant van het probleem kunnen komen; er een goede interface is naar de hulpverlening; Kindersekstoerisme vanuit Nederland niet meer bestaat; er landelijk zicht is op daders en dadergroepen (een criminaliteitsbeeldanalyse) zodat op de juiste daders / groepen kan worden gerechercheerd.

6. Conclusies en Aanbevelingen

6.1 Conclusies voor de politieregio's

Als er gekeken wordt naar het gehele proces rondom de aanpak van kinderporno van richten, inrichten tot verrichten, is er sprake van veel diversiteit in de regio's. De conclusies (aangegeven met streepjes) die uit de voorgaande hoofdstukken getrokken kunnen worden, komen in dit hoofdstuk aan bod. Hieraan worden aanbevelingen (aangegeven met pijltjes) gekoppeld die als input kunnen fungeren voor een verbetering van de huidige aanpak van kinderporno.

Nieuwe inrichting nationale politie

De conclusies en aanbevelingen moeten worden gezien in de context van een veranderende politieorganisatie die (beoogd) vanaf 2012 op een geheel andere wijze ingericht zal zijn, namelijk in de vorm van een nationale politie. Hierbij wordt beoogd een nationale unit kinderporno (o.a. informatiecoördinatie/-analyse, intelligence en innovatie), een landelijk kennis- en expertisecentrum (advies, kennis en beleid) en een aantal gedeconcentreerde units (afhandeling zaken met kinderpornoverdenking) op te zetten voor de aanpak van kinderporno. Kernwoorden zijn een centrale sturing, uniformiteit in aanpak, lokale verankering van de nationale aanpak, technische innovatie/uitrol via een groeimodel en internationale samenwerking.

Inrichting en richting van de landelijke aanpak

Om een nationale politie zoals beoogd te kunnen realiseren is het noodzakelijk om met een kritisch oog naar de huidige inrichting te kijken. Landelijk zal een aantal zaken bepaald of aangestuurd moeten worden opdat deze elementen eenduidig zijn. Deze en de bijbehorende conclusies in de huidige situatie zijn als volgt:

De organisatiestructuur

Zoals uit de monitor blijkt is de organisatiestructuur erg divers georganiseerd. Deze structuur heeft een behoorlijke impact op in hoeverre en op welke manier kinderpornozaken worden opgepakt.

- Er wordt in verschillende mate capaciteit vrijgemaakt voor de aanpak van zedenzaken;
- Er bestaan grote verschillen van taakstelling van het ingedeelde personeel (alleen kinderporno oppakken, zeden- en kinderporno of een combinatie van tactische en zeden-/kinderpornozaken);
- Men is deeltijd/ fulltime, als specialist of als taakaccenthouder aan de slag met kinderpornozaken;
- Leidinggevend zijn afkomstig uit verschillende werkvelden (tactisch, coach, chef zeden) en aansturing gebeurt op verschillende wijzen (landelijk, regionaal of districtelijk);
- De organisatiestructuur is dusdanig divers georganiseerd dat eenduidigheid in aanpak moeilijk is, interregionale samenwerking wordt hierdoor belemmerd (onverenigbare verschillen/ concessies).

- Realiseer meer uniformiteit in organisatiestructuur en focus hierop bij de reorganisatie van de politie;
- Stel vast welke organisatievorm ([de]centraal, aparte club) moet worden gehanteerd;
- Definieer een eenduidige taakstelling van het personeel (full-/parttime, taakaccent, specialist);
- Bepaal het niveau van sturing door leidinggevend (landelijk, regionaal of districtelijk);
- Bepaal de uitvoering van het hele werkproces en/of deelprocessen in kinderpornozaken.

De gehanteerde focus

Al sinds enige jaren wordt een focusverschuiving naar misbruikers, producenten, (commerciële) verspreiders en slachtoffers beoogd, maar deze verschuiving is tot nog toe onvoldoende succesvol.

- Maar liefst negen regio's hanteren nog een focus die gericht is op bezit;
- Vier regio's hebben geen duidelijke focus benoemd;
- Hierdoor is de kans dat slachtoffers en daders gemist worden aanzienlijk (niet doorrecherchen).

- Stuur strategisch en tactisch bij in de politieregio's ingevolge de landelijke afspraken over de focus;
- Definieer en prioriteer de focus en werk deze uit in het hoofdproces (capaciteit, middelen, e.d.)

Doelstellingen

Het is onwenselijk dat regio's diverse doelstellingen hanteren die afwijken van de landelijke doelstellingen of die dermate abstract zijn dat ze nauwelijks een leidraad vormen voor de inrichting van de aanpak.

- Slechts 10 regio's hebben concrete kwantitatieve en/of kwalitatieve doelstellingen geformuleerd;
- Zonder concrete doelstellingen op strategisch niveau wordt de tactische sturing en operationele uitvoering overgelaten aan de willekeur en interpretatie van leidinggevenden en onderzoekers.

- Hanteer doelstellingen die in lijn zijn met de landelijke focus en doelstellingen;
- Hanteer deze doelstellingen als richtlijn voor de verdere inrichting van de aanpak van kinderporno.

Weging en sturing/ prioritering

Wil er actief ingezet worden op de landelijke doelstellingen en een stevige focus, dan is het van belang dat de aanpak van kinderporno zaken voldoende gewicht/belang krijgt in de regio's.

- In de regio's worden kinderporno zaken nagenoeg niet behandeld door weeg- en stuurgroepen;
- Kinderporno zaken leggen het in de prioritering vaak af ten opzichte van overige zedenzaken.

- Neem kinderporno zaken structureel mee in weging en sturing (zodat ze voldoende gewicht krijgen);
- Vertaal deze weging en sturing door in een duidelijke prioritering;
- Gezien de veranderende context zou deze weging en sturing georganiseerd kunnen worden op nationaal niveau (landelijke stuurgroep) zodat er zicht op zaken is en de focus gehandhaafd wordt.

Capaciteit

Het gebrek aan capaciteit wordt veelvuldig als argument genoemd waarom er niet een bepaalde focus wordt gehanteerd en er niet intensief wordt ingezet op o.a. doorrecherchers en BOB-middelen.

- Men geeft aan onvoldoende capaciteit te hebben om stevig in te zetten op kinderporno zaken;
- Het management maakt in een aantal regio's de keuze om slechts een gering percentage van de totale capaciteit in te zetten voor de aanpak van kinderporno;
- Zedenrechercheurs worden ingezet voor overige onderzoeken of evenementen, dit kost capaciteit.

- Stel landelijk een norm vast voor het ter beschikking stellen van benodigde capaciteit kinderporno;
- Richt de organisatievorm voor de aanpak van kinderporno zaken op basis van de vastgestelde norm en ter beschikking gestelde capaciteit in.

Richting geven aan een uniforme, gestandaardiseerde aanpak

Het goed organiseren en stevig neerzetten van bovengenoemde zaken (op landelijk niveau) is een belangrijke (rand)voorwaarde voor het richting geven aan de aanpak van kinderporno.

Zoals gesteld is deze aanpak momenteel enorm divers georganiseerd. De verschillende regio's lijken aparte eilandjes met individuele bewoners die naar eigen inzicht en interpretatie te werk gaan. Er is nauwelijks sprake van uniformiteit al heeft een aantal regio's behoorlijk geïnvesteerd in standaard procedures en werkprocessen en zijn er een aantal goed functionerende samenwerkingsverbanden van kracht.

Het is echter van belang om landelijk toe te werken naar meer standaard werkwijzen en uniformiteit. Hierbij moet gekeken worden naar *best practices* en naar bestaande kennis, producten en innovatie.

Standaard werkwijzen/ uniformiteit en standaard producten

Standaard werkmethoden en de toepassing van gestandaardiseerde producten ter ondersteuning van het werkproces, kunnen bijdragen aan uniformiteit en de efficiëntie van het hoofdproces.

- Veel werkzaamheden worden nog naar het inzicht van de individuele onderzoeker uitgevoerd;
- In de meeste regio's is slechts een deel van het hoofdproces beschreven en gestandaardiseerd;
- Er is een gebrek aan uniforme werkwijzen en standaarden;
- Regio's geven zelf aan behoefte te hebben aan standaarden, werkmethoden en *best practices*;
- Regio's investeren weinig in het delen van *best practices* met andere regio's (beperkt tot landelijk overleg)

- Veel regio's maken al gebruik van een of meerdere gestandaardiseerde producten;
- Slechts een klein aantal gestandaardiseerde producten wordt buiten de regio uitgeleerd/ toegepast.

- Maak *best practices* en standaard werkmethode(n) en/of producten die hun meerwaarde bewezen hebben, kenbaar/ beschikbaar en leer ze breder uit in andere regio's;
- Ontwikkel een handboek waarin de verschillende processtappen beschreven en uitgewerkt zijn;
- Met oog op de nieuwe nationale politie inrichting zou hier een rol kunnen liggen voor de nationale unit Kinderporno en/of het Kennis en Expertisecentrum.

Inzet op innovatieve methoden en werkwijzen

Inzet op uniformiteit en meer standaardisering betekent niet dat het hoofdproces voortaan rigide is. Het is belangrijk om te investeren in innovatieve manieren van opsporing, om de aanpak door te ontwikkelen.

- Inzet van BOB-middelen is te beperkt en hierdoor wordt informatie en bewijslast mogelijk gemist;
- Inzet op alternatieve en innovatieve vormen van opsporing wordt nauwelijks toegepast;
- Innovatieve ontwikkelingen worden veelal afgewacht, in de regio's bestaat een passieve houding;
- Slechts een klein aantal regio's evalueert het eigen proces en/of kijkt naar alternatieve werkwijzen;
- Daar waar wordt geëxperimenteerd met werkmethode(n) e.d. (zie 1.2.2.5) zijn de resultaten veelbelovend;

- Evalueer eigen werkprocessen en werkmethode(n) regelmatig en grondig en stel deze indien nodig bij;
- Op nationaal niveau, bij de nationale unit kinderporno, zou een rol weggelegd kunnen worden op het gebied van innovatie en superspecialisme (techniek, opsporing, internetsurveillance, WOD);
- Innovatieve methoden/ontwikkelingen die hier tot stand komen, worden uitgeleerd in de regio's.

Verrichten

Met een helder kader (focus, doelstellingen, organisatiestructuur, capaciteit en weging en sturing) en een landelijk uniforme standaard aanpak gericht op efficiëntie, effectiviteit en innovatie heeft men in de regio's goede handvaten om in het operationele proces aan de slag te gaan.

Echter de mensen die met de standaardprocedures e.d. aan de slag gaan, moeten zelf wel over voldoende capaciteiten en middelen beschikken om effectief te kunnen handelen. Ook is het van belang dat zij aansluiting zoeken bij (keten)partners om de aanwezige kennis en vaardigheden optimaal te benutten.

Mensen

Zeden-/ kinderpornorechercheurs, taakaccenthouders en specialisten behandelen kinderpornozaken.

- Er wordt behoorlijk geïnvesteerd in opleiding om de (tactische) vaardigheden (verder) te ontwikkelen;
- De uitvoering blijkt vaak onderhevig aan interpretatie en inschatting van de individuele rechercheur;
- Men weet niet altijd hoe (digitale) middelen optimaal toe te passen (kans op missen bewijs/ informatie);
- De digitale recherche is gemiddeld voldoende kundig, maar tijdsdruk staat ondersteuning in de weg.

- Bied (als leidinggevende) kansen aan werknemers om opleidingen te volgen zodat zij voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en behouden op tactisch/digitaal en kinderpornogebied;
- Organiseer dat deze kennis gedeeld wordt en geborgd blijft in de organisatie/ regio.

Personele zorg

Zeden-/ kinderpornorechercheurs worden geconfronteerd met het seksueel misbruik van kinderen op beeld. Dit kan een behoorlijke psychische belasting betekenen, zoals een aantal rechercheurs ook aangeeft.

- In maar liefst 14 politieregio's is er geen of onvoldoende personeelszorg georganiseerd;
- Een groot aantal korpsen is nog niet gecentraliseerd waardoor zedenrechercheurs veelal op fysieke afstand van elkaar (zelfstandig) aan kinderpornozaken werken (geen onderlinge controle);
- Het inschakelen van een deskundige/ psycholoog heeft meerwaarde voor het welzijn van het personeel;
- Een enkele regio geeft aan na te denken over of normen te hanteren voor maximale doorlooptermijnen.

- Faciliteer personeelszorg ter preventie van uitval van personeel en van secundaire traumatisering;
- Bepaal of er een landelijke norm/ termijnstelling moet komen voor zedenrechercheurs (kinderporno).

Middelen

Over het algemeen valt te stellen dat de regio's over voldoende digitale middelen beschikken.

- Men vindt het belangrijk te kunnen beschikken over (gebruikersvriendelijke) digitale middelen/ systemen omdat dit bijdraagt aan de efficiëntie en snelheid van het kinderpornoproces;
- De vaardigheden om de middelen (optimaal) te gebruiken zijn niet overal voldoende ontwikkeld;
- Men geeft aan dat er veel tijd verloren gaat doordat de Nationale Database nog niet actueel/ volledig is.

- Maak een goede afweging waar welke producten worden uitgerold in verband met de kostbaarheid, de gekozen aanpak moet hierbij leidend zijn (nationale unit is trekker: uitrol middels groei-model);
- Koppel de uitrol van nieuwe digitale producten standaard aan opleiding/training voor gebruik;
- Breng op korte termijn de vernieuwde landelijke database tot stand, zo nodig m.b.v. de regio's.

Samenwerking intern/ multidisciplinaire samenwerking

Inzet van overige disciplines en hun kennis en vaardigheden kan het tekort aan capaciteit deels opvangen.

- Er is bijna overal sprake van goede samenwerking met de tactische en digitale recherche;
- Inzet van/ samenwerking met overige disciplines is niet overal optimaal;
- Samenwerking is niet altijd structureel georganiseerd, waardoor ondersteuning van andere disciplines soms onderhevig is aan werkdruk en (andere) prioritering;
- Daar waar de team/unitchef breed beslist over capaciteit (tactisch en zeden of zeden en kinderporno) is de inzet van andere disciplines minder situatieafhankelijk (werkdruk e.d.);
- Fysieke afstand tussen verschillende disciplines vormt een barrière voor samenwerking;

- Organiseer de zeden-/ kinderpornoafdeling en de digitale recherche fysiek dichtbij elkaar;
- Investeer in het tussen de oren krijgen van het (gedeelde) belang van de aanpak van kinderporno bij de strategische en tactische leiding voor de toewijzing van voldoende operationeel personeel.

Samenwerking extern

Afhankelijk van het onderzoek wordt er in de regio's met diverse externe partners samengewerkt.

- Vrijwel overal worden het Openbaar Ministerie (OM) en het KLPD betrokken in het kinderpornoproces;
- Circa de helft van de regio's werkt samen met hulpverleningsinstanties (doorverwijzing);
- Daarnaast wordt samengewerkt met een breed scala aan partners, de mate waarin verschilt per regio;
- Samenwerking manifesteert zich in overlegstructuren, doorverwijzing voor behandeling, voorlichting, ondersteuning in onderzoek, lobby, bewustwording en preventie.

- Investeer in structurele samenwerking met ketenpartners met verschillende doeleinden;
- Creëer/ onderhoud een constructieve en structurele samenwerking met het OM en stem de uitvoering (monitoring focus/ prioritering e.d.) en het beleid af met de OvJ (gezamenlijk beleid).

Samenwerking internationaal

- Internationale samenwerking beperkt zich tot de partners Interpol, Europol en Eurojust;
- Bij internationale onderzoeken/ rechtshulpverzoeken wordt er ook met buitenlandse politieorganisaties samenwerking gezocht (m.n. informatie-uitwisseling)
- Over het algemeen wordt er nog onvoldoende ingezet op samenwerking met internationale partners

- Organiseer structurele samenwerking met internationale partners en bepaal gedeelde doelstellingen;
- Draag zorg voor het uitdragen van het Nederlandse Kinderpornobeleid;
- Initieer Europese samenwerking middels door de EU gesubsidieerde projecten.

Communicatie/ bewustwording

In nagenoeg elke regio ontbreekt er een communicatieplan of samenwerking met de afdeling communicatie.

- Kinderporno wordt binnen het politiewerkveld beschouwd als een aparte discipline;
- Voor zover wordt ingezet op communicatie, beperkt dit zich m.n. tot initiatieven voor bewustwording van andere disciplines intern (intranet/ presentaties) en van externe partners (voorlichting/presentaties);
- Slechts een klein aantal regio's zet in op bewustwording gericht op jongeren (preventie).

- Zet actief in op bewustwording van andere disciplines/ externe partners opdat zij indicaties/ signalen van kinderporno herkennen en deze kunnen doorzetten en/of ondersteuning kunnen verlenen.

Slachtoffers

- Regio's registreren niet of onvoldoende hoeveel slachtoffers zij hebben geïdentificeerd/ ontzet;
- Er bestaat onduidelijkheid of webcamzaken en 'sexting' opgepakt moet worden als kinderpornozaken;

- Stel een duidelijke en eenduidige definitie op van de verschillende typen 'slachtoffer kinderporno';
- Registreer eenduidig de geïdentificeerde en/of ontzette slachtoffers (leeftijd, geslacht, delict en type).

Kindersekstoerisme (Kst)

De aanpak van kinderseksstoerisme in de regio's is nagenoeg niet-bestaand.

- In alle regio's wordt onvoldoende aandacht besteed aan de aanpak van kinderseksstoerisme;
- Weging, sturing en prioritering van kst-zaken ontbreekt en er is nauwelijks sprake van samenwerking.

- Bepaal/ omschrijf hoe kinderseksstoerismezaken opgepakt moeten worden (processtappen bepalen);
- Pak indicaties van kinderseksstoerisme op en neem deze zaken mee in weging, sturing en prioritering.

6.2 Conclusies en Aanbevelingen voor de KLPD (TBI), de BRen en de KMar

In dit hoofdstuk komen de conclusies voor het Team Beeld en Internet (TBI) van het KLPD, de BRen en de KMar aan bod. Hierbij wordt steeds een aantal conclusies gekoppeld aan een aanbeveling.

Korps Landelijke Politiediensten (TBI)

Met betrekking tot het Team Beeld en Internet van het Korps Landelijke Politiediensten kunnen we de volgende conclusies trekken met daaraan gekoppelde aanbevelingen:

(In)Richten aanpak

- De capaciteit van het team is ontoereikend voor de uitvoering van huidige opgedragen taken;
- De taakstelling en activiteiten zijn nog onvoldoende duidelijk gespecificeerd in het jaarplan;
- Gezien o.a. de afhankelijkheid van de internationale meldingen/betrekkingen wordt het bepalen van een focus als lastig ervaren (voorkeur is focus op slachtofferidentificatie en producenten en misbruikers);
- Prioritering gebeurt i.o.m. Landelijk Officier kinderporno per zaak op basis van een risico-inschatting. Hiervoor wordt een gestandaardiseerde werkwijze gehanteerd, die nog niet is beschreven.

- Formuleer z.s.m. een jaarplan waarin de richting, inrichting en verrichting (inclusief focus, prioritering) voor alle huidige taken en werkzaamheden en de benodigde capaciteitsberekening is gedefinieerd:

(gestandaardiseerde) Middelen en onderzoek

- De overvloed van meldingen vraagt om voldoende administratieve en digitale (opslag)capaciteit;
- De totstandkoming van de vernieuwde nationale database wordt bemoeilijk doordat niet iedereen op dezelfde manier selecteert noch aanlevert bij het KLPD;
- Men komt vanuit de KLPD de regio's tegemoet in aanleveren nieuw materiaal met een mobiele unit;
- Er is geen concrete termijn benoemd voor het op peil brengen van de vernieuwde database;
- De verbinding met de database van Interpol is om technische redenen nog niet gerealiseerd. Een concrete datum waarop dit gaat gebeuren is niet genoemd;
- De "Eclips" (pedofiendatabase van het KLPD) is nagenoeg onbekend bij de politieregio's.

- Structureer en categoriseer alle binnenkomende meldingen en verdeel deze naar aard en afhandeling (werkprocessen) en definieer de daarvoor benodigde personele en opslag capaciteit;
- Realiseer z.s.m. (voor 1 juni 2011) een volledig bijgewerkte landelijke database i.s.m. specialisten;
- Stel de informatie uit "Eclips" z.s.m. ter beschikking aan de politieregio's.

Uitvoering werkzaamheden

- Er is in het veld onvoldoende zicht op de taken en werkzaamheden van het TBI en op de wijze waarop het TBI de regio's kan ondersteunen. Communicatie hierover is tot nog toe ontoereikend om hierover in het werkveld een duidelijk beeld te schetsen.
- Er wordt dagelijks gebruik gemaakt van BOB-middelen bij het internetrecherchen. Men wil graag meer inzetten op arbeidsintensieve BOB-middelen, maar komt hier vanwege de werkdruk en de beperkte capaciteit niet aan toe.
- Men worstelt met de balans tussen enerzijds de informatievoorziening, innovatie en inzet op nieuwe opsporingstactieken (internetrecherchen, WOD) en anderzijds de uitvoering van primaire taken.
- Er is geen duidelijke inzet en beleid op kinderseksuïteit.

- Concretiseer in het te formuleren jaarplan de taken, verantwoordelijkheden en rollen van TBI en differentieer hierbij tussen de primaire taken gericht op onderzoek en de taken rondom innovatie;

Samenwerking

- Het TBI organiseert vergaderingen met de kinderporno coördinatoren uit de politieregio's en het expertisecentrum OM waarin men *best practices*, opmerkelijke zaken en innovatie met elkaar deelt;
- Diverse politieregio's werden door medewerkers van het TBI inhoudelijk en uitvoerend ondersteund.
- Het TBI wil een Team Grootchalige (informatie) Expertise (TGE) ter beschikking stellen als liaison bij een zedengerelateerde TGO.

- Bepaal afhankelijk van het jaarplan en beleidsplan voor de komende jaren wat de rol, positie en taakstelling is van het Team Beeld en Internet t.o.v. de politieregio's;
- Stel de informatie met betrekking tot de werkwijze van een TGE ter beschikking van de politieregio's.

Bovenregionale Recherche-eenheden (BRen)

Onlangs is besloten dat de BRen voorlopig de regio's blijven ondersteunen in de aanpak van kinderporno.

- De BRen hebben relatief veel capaciteit vrijgemaakt voor kinderporno (m.n. BR NON en BR Zuid);
- Er is onvoldoende kennis over zeden/kinderporno, vaardigheden tactisch onderzoek zijn voldoende;
- De focus is met name gericht op het wegwerken van de werkvoorraad van 'downloadzaken';
- Men beschikt over onvoldoende capaciteit om door te recherchen, dit is ook geen primaire taak;
- Voor een aantal deelprocessen (o.a. prioritering, verhoor) is een standaard werkproces ingericht;
- Prioritering vindt veelal plaats zonder overleg met het OM (wel bij BR Zuid);
- Er wordt op diverse opsporingsactiviteiten ingezet, maar nauwelijks inzet van BOB-middelen;
- Ondersteuning van zedenrechercheurs vanuit de regio's is onvoldoende (behalve BR MW);

- Er worden verschillende disciplines ingezet in het onderzoek, waaronder tactische en zedenrechercheurs (o.a. bij verhoor, classificatie) en de wijkteams (informatie inwinnen);
- Samenwerking met de digitale recherche is goed en men heeft voldoende digitale middelen;
- Personeelszorg is nog onvoldoende georganiseerd, terwijl medewerkers niet bewust gekozen hebben om aan de slag te gaan met kinderporno

- Maak op korte termijn duidelijke afspraken met de regio's over informatie-uitwisseling (o.a. stand van zaken onderzoeken) en wederzijdse ondersteuning (o.a. inzet zedengecertificeerde rechercheurs);
- Organiseer personeelszorg voor hen die met kinderporno zaken belast zijn;

Koninklijke Marechaussee (KMar)

(In)Richten aanpak

- De korpsleiding van de KMar heeft aanzienlijk minder capaciteit ter beschikking gesteld voor de aanpak van zedenzaken in vergelijking met het landelijk gemiddelde bij de politieregio's;
- Er wordt niet gebruik gemaakt van weging of sturing in kinderporno zaken
- Er worden geen prioriteringsmodellen gebruikt voor de prioritering; Schiphol pakt alle zaken op, bij KMar landelijk hebben andere zedenzaken prioriteit over de (weinig) kinderporno zaken;
- Er is geen eenduidige focus bepaald in aanpak (landelijk: 1^e focus is bezit, Schiphol: opsporen kinderen);

- Bepaal een stevige en eenduidige focus voor aanpak;
- Definieer een beleidsplan waarin de wijze waarop herstructurering van de aanpak wordt uitgewerkt, dat aansluit bij de landelijke ontwikkelingen bij de politiekorpsen (reorganisatie nationale politie).

Middelen en onderzoek

- Men beschikt niet over VizXview (wel offerte klaar), er wordt eerst gewacht op de landelijke database.
- Er wordt amper/ alleen bij sterke aanleiding ingezet op financiële/ digitale opsporing;
- BOB-middelen worden niet tot nauwelijks gebruikt.

- Realiseer op korte termijn de beschikking over VizXview en bijbehorende training voor gebruik;
- Zet zo breed mogelijk in tijdens onderzoeken, ook met oog op indicaties van kinderseksstoerisme.

Mensen

- Het opleidingsniveau op Schiphol is goed (zeden, CEOP), landelijk ook op tactisch niveau (o.a. verhoor);
- De personeelsvoorziening is structureel en goed verzorgd;

- Organiseer borging en doorontwikkeling van reeds opgebouwde kennis en expertise

Samenwerking

- Er zijn 2 kinderpornospecialisten werkzaam die goede samenwerking hebben met de politiekorpsen;
- Er wordt gewerkt met 2 parketten van het Openbaar Ministerie (Arnhem en Haarlem) zonder dat er duidelijkheid is over afstemming van beleid en werkzaamheden;
- Men werkt samen met diverse partners (KLPD, OM, Digitale recherche, douane, hulpverlening, TIJN);
- *Best practices* worden via KMar intranet en op themadagen op Schiphol gedeeld met medewerkers (intern) en met internationale partners (o.a. met buitenlandse politieorganisaties op KIDS-dagen);

- Definieer inbedding van de KMar in aanpak: structurele samenwerking met regio's/ ketenpartners;
- Maak eenduidige (werk)afspraken met het Openbaar Ministerie over beleid en de aanpak van zaken;
- Draag expertise, ervaringen en *best practices* uit op lokaal, landelijke en internationaal niveau.

7. Criteria en beoordeling van politieregio's, KLPD de BR'en en de KMar

In het Project Initiatie Document (PID) voor de doorstart van het PVAKP zijn een aantal doelstellingen opgenomen. Vier doelstellingen zijn als vertrekpunt genomen voor de beoordeling van de korpsen.

7.1 Doelstellingen en deelgebieden van beoordeling

Voor elk van onderstaande doelstellingen is een overzicht gemaakt van de criteria die gebruikt zijn bij het beoordelen van de korpsen. Hiermee wordt een duidelijk beeld geschetst van de afwegingen die gemaakt zijn bij het toekennen van een bepaalde score.

1. Organisatie van inzet van mensen en middelen

Organiseer de inzet van mensen en middelen zodat deze minder kwetsbaar wordt voor uitval, besparingen oplevert en tegemoet komt aan de noodzaak kennis en expertise effectief te delen;

Uitval

- Is er personele zorg georganiseerd i.v.m. de geestelijke belasting van het werk?
- Is er voldoende afwisseling tussen kinderpornozaken, zedenonderzoeken en/of tactisch onderzoek?

Besparingen (tijd/ financieel)

- Beschikt men over en maakt men structureel gebruik van software/ digitale technieken?
- Maakt men gebruik van gestandaardiseerde producten en/of werkprocessen?

Kennis en expertise effectief delen

- Worden *best practices* en bevindingen in onderzoeken bij anderen gehaald?
- In hoeverre wordt er een actief communicatiebeleid (intern / extern) gevoerd met derden?

2. Herontwerp van het kinderpornoproces en inrichten van werkprocessen

Herontwerp het proces (proces redesign) en richt de werkprocessen zodanig in dat optimaal gebruik wordt gemaakt van het procesmatig werken binnen de politie en de juiste expertise en capaciteit op het juiste moment beschikbaar komt;

Procesmatig werken

- Is de focus in lijn met wat landelijk beoogd wordt (focusverschuiving naar daders en slachtoffers)?
- Krijgt de aanpak van kinderpornozaken voldoende prioriteit t.o.v. andere (zeden)onderzoeken?
- Zijn er concrete kwalitatieve doelstellingen geformuleerd op tactisch en operationeel gebied?
- Is er aandacht voor verbetering / vernieuwing van de organisatiestructuur/ werkprocessen?

Expertise en capaciteit op juiste moment

- Wordt er sturing gegeven op de juiste inzet van expertise en capaciteit?
- Wordt er gebruik gemaakt van kennis en expertise (intern / extern) indien nodig?

3. Aangaan van samenwerkingsverbanden

Ga samenwerkingsverbanden aan met (inter)nationale partners, publieke en private partijen waarbij deze partijen een rol moeten gaan spelen in het opsporen en voorkomen van kinderporno en kinderseksuïerisme;

Samenwerking intern

- Wordt er inzet gepleegd om de overige disciplines bekend te maken met het kinderpornowerkveld?
- Worden er interne partners op tactisch en operationeel niveau betrokken bij het kinderpornoproces?

- Is de organisatiestructuur van de aanpak van kinderporno zodanig ingericht dat er zo min mogelijk fysieke of communicatieve barrières zijn (centrale, decentrale organisatie)?

Samenwerking extern

- Worden er partners op strategisch en tactisch niveau betrokken bij het operationele kinderpornoproces (werkafspraken, samenwerkingsverbanden)?
- Is het OM betrokken bij de uitvoering van de werkzaamheden (prioritering, beheer zakenlijst, monitoring doorlooptijden en aanpak)?
- Levert men structureel nieuw beeldmateriaal aan bij het KLPD? (vereiste in Aanwijzing)
- Ondersteunt men vanuit de regio's de BR ten behoeve van classificatie en verhoor?

4. Ontwikkeling van alternatieve en innovatieve opsporingsmethoden

Ontwikkel constant alternatieve en innovatieve opsporingsmethoden door gebruik te maken van nieuwe technologieën, bijzondere opsporingsbevoegdheden, wetenschappelijk onderzoek, andere wijzen van het afdoen van zaken enz.
--

Nieuwe technologie

- Wordt er geïnvesteerd in de ontwikkeling van innovatie en/of technologie?
- Wordt er meegewerkt aan projecten/ proeftuin/ (digitale) ontwikkelingen?

Bijzondere Opsporings Bevoegdheden (BOB)

- Wordt er bij kinderporno-onderzoeken gebruik gemaakt van BOB-middelen?

7.3 Overzicht beoordeling korpsen

Hieronder staat een overzicht van de beoordeling op grond van de eerder genoemde 4 doelstellingen en de daarbij gestelde vragen per deelgebied. Per deelgebied zijn meerdere vragen gesteld, waarvan een gemiddelde is genomen. De score per deelgebied wordt uitgedrukt in drie kleuren: **rood** (wordt niet of onvoldoende uitgevoerd), **oranje** (heeft aandacht, maar nog niet voldoende uitgevoerd), **groen** (voldoende/conform norm uitgevoerd). De score rood wordt gekoppeld aan 1 punt, de score oranje aan 3 punten en de score groen aan 5 punten. De optelsom van de scores op de deelgebieden bepaalt de eindscore.

Bij een totaalscore van 0 - 25 punten is de beoordeling onvoldoende, bij 26 – 35 punten bestaan er nog een aantal aandacht- en verbeterpunten en bij meer dan 35 punten is de aanpak voldoende tot goed op voorwaarde dat er op geen enkel deelgebied een onvoldoende gescoord wordt.

Tabel 5: Beoordeling korpsen										
Korps	Mensen en middelen			Proces		Samenwerking		Innovatie		Eindscore
	Uitval	Besparingen	Kennis en Expertise	Procesmatig Werken	Expertise/ Capaciteit	Interne Partners	Externe partners	Technologie	BOB	
1. Groningen	5	5	3	5	5	3	3	5	3	33
2. Friesland	5	1	5	3	1	1	3	1	3	23
3. Drenthe	3	1	3	3	3	3	3	3	3	21
4. IJsselland	3	5	5	5	5	5	5	5	3	39
5. Twente	3	5	5	5	5	5	5	5	3	39
6. Noord-Oost Gelderland	3	5	5	5	5	5	5	5	3	39
7. Gelderland-Midden	5	3	3	3	5	3	3	3	3	31
8. Gelderland-Zuid	5	3	3	1	3	3	3	1	3	23
9. Utrecht	3	5	3	3	5	5	3	3	3	29
10. Noord Holland Noord	3	3	3	1	1	3	3	1	3	19
11. Zaanstreek Waterland	1	1	3	3	3	5	5	5	3	31
12. Kennemerland	3	1	3	1	3	1	5	1	3	21
13. Amsterdam Amstelland	3	5	5	5	5	5	5	5	3	41
14. Gooi- en Vechtstreek	5	5	3	3	3	5	3	1	3	27
15. Haaglanden	5	3	3	3	3	3	3	3	3	33
16. Hollands Midden	5	5	3	3	3	5	5	5	3	41
17. Rotterdam Rijnmond	3	5	3	3	3	5	5	5	3	41
18. Zuid-Holland Zuid	5	3	3	3	3	3	5	5	3	35
19. Zeeland	1	3	3	1	1	1	3	1	3	17
20. Midden-West Brabant	3	5	3	3	5	3	5	5	3	37
21. Brabant Noord	3	3	1	3	3	3	5	1	3	25
22. Brabant Zuid-Oost	3	3	3	1	1	1	3	1	3	17
23. Limburg Noord	3	5	3	3	5	3	3	3	3	29
24. Limburg Zuid	1	5	3	5	3	5	3	3	3	35
25. Flevoland	3	3	3	3	3	3	3	3	3	27

7.4 Overzicht beoordeling KLPD, de BRen en de KMar

De scores voor het KLPD, de BRen en de KMar zijn op eenzelfde wijze tot stand gekomen als bij de beoordeling van de regio's. Dezelfde criteria en bijbehorende vragen zijn gehanteerd. Echter een aantal vragen is niet of op een andere manier van toepassing omdat er sprake is van verschillende taken en verantwoordelijkheden.

Zo zijn de BRen niet beoordeeld op de gehanteerde focus omdat hun primaire taak gericht is op het wegwerken van de werkvoorraad (downloadzaken), en een focus op bezit/ verspreiding voor de hand ligt. Voor het KLPD is het aanleveren van nieuw beeldmateriaal ten behoeve van de vernieuwde database niet beoordeeld. En met betrekking tot de vraag of men ondersteuning biedt aan de BR (doelstelling 3, samenwerking extern), is bij de BRen beoordeeld of zij actief de regio's ondersteunen in de aanpak van kinderporno.

De scores op de verschillende deelgebieden zijn uiteengezet in onderstaande tabel.

Tabel 6: Beoordeling KLPD, KMar en de BRen										
	Mensen en middelen			Proces		Samenwerking		Innovatie		Eindscore
	Uitval	Besparingen	Kennis en Expertise	Procesmatig Werken	Expertise/ Capaciteit	Interne Partners	Externe partners	Technologie	BOB	
KLPD (TBI)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	37
KMar Landelijk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	29
KMar Schiphol	■	■	■	■	■	■	■	■	■	35
BR Midden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	27
BR NON	■	■	■	■	■	■	■	■	■	33
BR Noord-West	■	■	■	■	■	■	■	■	■	31
BR Zuid	■	■	■	■	■	■	■	■	■	29

BIJLAGE A: Best Practices

In deze bijlage zijn een vijftal *best practices* uiteengezet die mogelijk als voorbeeld kunnen dienen voor de overige politieregio's. Dit overzicht is niet volledig, aangezien er nog meer *best practices* zijn geconstateerd. Deze zijn terug te vinden in de afzonderlijke korpsverslagen.

Amsterdam: fysieke nabijheid ter bevordering van de samenwerking/ kennisuitwisseling

In Amsterdam is de zedenafdeling centraal georganiseerd. Het team kinderpornografie is een onderdeel binnen de Zedenpolitie. Alle zedenrechercheurs behandelen in principe ook kinderpornozaken middels een roulatiesysteem. Op deze manier worden ervaring, kennis en vaardigheden gedeeld. Bovendien wordt de last van de confrontatie met beeldmateriaal over meerdere rechercheurs verdeeld.

Wat als *best practice* omschreven kan worden is het feit dat met de oprichting van het operationeel team kinderporno, men ervoor gekozen heeft het team Seksuele Kindermishandeling (SKM) en het team Kinderpornografie fysiek naast elkaar op de afdeling te plaatsen. Hiermee wordt een goede samenwerking bevorderd en men wisselt makkelijk specialistische kennis met elkaar uit bij onderzoeken. Ook wordt op deze wijze rekening gehouden met de belastbaarheid van de kinderpornorechercheur.

Ook de digitale rechercheurs zijn fysiek binnen de zedenpolitie geplaatst, in dezelfde gang. Dit is een enorm voordeel in de praktijk omdat zij eenvoudig benaderbaar zijn en in alle zaken volledig worden betrokken.

De betrokkenheid van de overige disciplines wordt bovendien verder gestimuleerd met de ontwikkeling en verspreiding van een film over de werkzaamheden van het team Kinderpornografie.

Er wordt dus flink geïnvesteerd in het betrekken van belangrijke disciplines bij kinderporno-onderzoeken.

Rotterdam-Rijnmond: stevige inzet op het digitale onderzoek en digitale innovatie

In Rotterdam-Rijnmond is het digitale proces goed georganiseerd. Men maakt gebruik van een standaard procedure voor digitaal onderzoek en gebruikt hierbij gestandaardiseerde producten zoals een standaard proces-verbaal voor het digitaal veiligstellen volgens de geldende FT-normen. In principe vindt in elk onderzoek digitale opsporing plaats in onder andere de mailfunctie, MSN en Hyves. Dit is verre van standaard in de rest van het land.

Daarnaast is men goed op de hoogte van en nauw betrokken bij nieuwe (digitale) ontwikkelingen. Dit komt veelal door de betrokkenheid bij de Proeftuin Zambezi en de goede samenwerking met de digitale recherche. Nieuwe ontwikkelingen en producten worden in de regio getest en toegepast. Zo wordt er gebruik gemaakt van een vanuit de proeftuin Zambezi ontwikkeld prioriteringsmodel. En het product Sieve, dat onlangs is uitgerold in het gehele land, is binnen Rotterdam-Rijnmond ontwikkeld.

Hierdoor loopt Rotterdam-Rijnmond voorop ten opzichte van andere regio's waar het gaat om het (digitale) werkproces en innovatie. Bovendien heeft de politieregio zich het ontwikkelen van nieuwe (digitale) technieken en werkmethoden als een van de kwalitatieve doelstellingen gesteld. Dit is een *best practice*.

Midden-West Brabant: Inzet BOB-middelen

In Midden-West Brabant worden indien noodzakelijk zowel in de voorbereiding van de doorzoeking als in het tactisch onderzoek BOB-middelen ingezet (o.a. opvragen gegevens [126 nd], observatieteam, bakens).

Een mooi voorbeeld is een zaak waarin een internettap is uitgevoerd naar aanleiding van een chatgesprek tussen twee verdachten, waarbij een behoorlijk risico werd ingeschat. Uit deze tap kwam naar voren dat in het gesprek vooral fantasieën werden beschreven (niet strafbaar), maar de beschrijving van de inhoud van deze chatgesprekken is wel opgenomen in het dossier van de verdachte. Deze verdachte die slechts een relatief kleine hoeveelheid kinderporno in zijn bezit had (en waarbij geen sprake was van misbruik), is vervolgens tot 18 maanden en 1,5 jaar toezicht veroordeeld. Afgezet tegen de gemiddelde straffen in Nederland voor bezit van kinderporno is dit een behoorlijke uitkomst, die mede te danken is aan de output vanuit de inzet van de internettap. Dit is een *best practice* en geeft de meerwaarde van BOB-middelen aan.

Groningen: goed georganiseerde organisatievorm voor intake, veredeling en prioritering

In Groningen is de intake van kinderpornomeldingen goed georganiseerd. Er is een front-Office ingericht waar alle zaken, inclusief kinderporno, binnenkomen. Op het moment dat de melding binnenkomt wordt een inschatting gemaakt of de zaak serieus is. Binnen het cluster werkt één vast en kundig contactpersoon kinderporno die de kinderporno -meldingen weegt en voorbereid. Meldingen die een element van misbruik hebben krijgen prioriteit 1. Als bewijs dreigt weg te lekken als gevolg van tijdsverloop (vluchtige sporen) of als maatschappelijke onrust dreigt, krijgt een melding ook prioriteit 1. Deze prioritering wordt gelijk uitgevoerd bij binnenkomst van een melding, waarbij het OM (Zeden Aanspreek Officier) betrokken wordt. Ook weegt de Regionale Stuurcommissie (RSC) maandelijks het aanbod/ overzicht van alle opsporingszaken alsmede kinderporno en prioriteert hierbij. Vervolgens wordt er ingezet op (voor)onderzoek en wordt er gekeken naar de mogelijkheden tot inbeslagname (prioritering). De intake wordt uitgevoerd conform de Aanwijzing. Alle gesprekken met getuigen e.d. worden auditief opgenomen. Deze grondige en goed gestructureerde inzet bij intake van een melding kan bestempeld worden als een *best practice*.

Zaanstreek-Waterland: (inter)nationale samenwerking

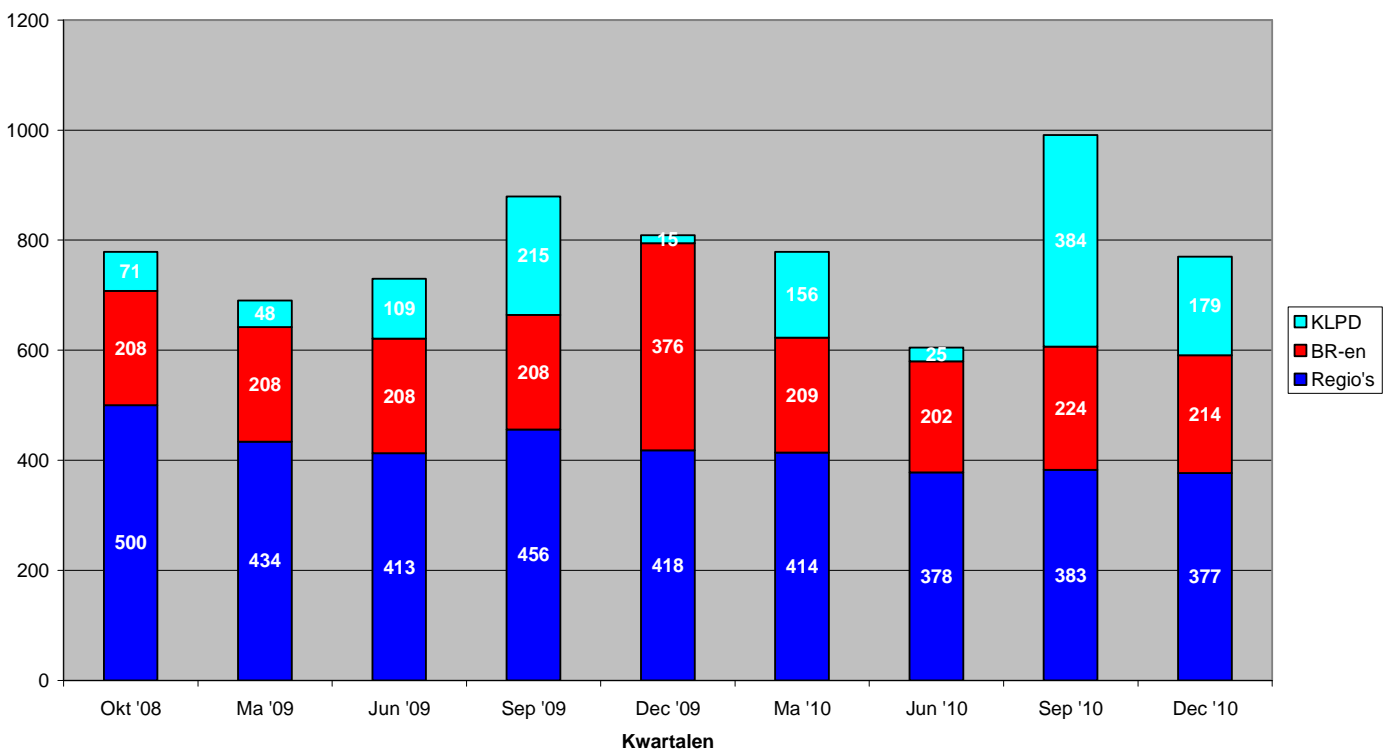
In Zaanstreek-Waterland wordt er actief ingezet op (inter)nationale samenwerking in geval van rechtshulpverzoeken. Samenwerkingspartners zijn de buitenlandse politieorganisaties en bijvoorbeeld het Child Exploitation and Online Protection Centre (CEOP) in Engeland (onder andere een zaak uit Brazilië). Een goed voorbeeld is een internationaal onderzoek naar een verdachte die een kinderpornoserver beheerde. Dit onderzoek is op een creatieve en innovatieve wijze uitgevoerd. Door middel van extra inzet van ondersteunende politie eenheden (wijkagent, Observatieteam, Dienst Specialistische Recherche Toepassingen [DSRT], het Nederlands Forensisch Instituut [NFI] en het KLPD) en toepassing van BOB-middelen (Tap, Printlijsten) werd de verdachte met draaiende computer aangehouden. Dit onderzoek (Boylor) heeft een groot internationaal karakter omdat er meer dan 70.000 IP-adressen wereldwijd aangesloten waren. Tot op heden loopt dit onderzoek naar de IP-adressen in diverse landen. Enige maanden lang werd er een wekelijkse *conference call* gehouden met o.a. Engelse, Amerikaanse en Australische collega's. De kinderporno rechercheur had een centrale en coördinerende rol in dit internationale onderzoek. Diegenen die gepakt zijn (m.n. in Engeland, Australië) worden ook veroordeeld voor seksueel misbruik, hands-on e.d. In Nederland zijn 762 IP adressen gelokaliseerd die in onderzoek 'Duck' worden aangepakt. Dit is een mooi voorbeeld van samenwerking met en het benutten van kennis, informatie en expertise van zowel nationale als internationale partners met een mooi resultaat als gevolg. Dit is een *best practice*.

BIJLAGE B: Werkvoorraad en aantal dossiers aangebracht OM

In deze bijlage zijn cijfers opgenomen over de werkvoorraad en het aantal dossiers dat is aangebracht bij het OM over de periode van 2009 tot en met 2010.

Hoewel deze cijfers een indicatie geven van de kwantitatieve aspecten van de aanpak van kinderporno, is het van belang deze cijfers te bezien in een bredere context zoals in dit rapport is geschetst, inclusief de kwalitatieve aspecten. Zo hangt bijvoorbeeld de werkvoorraad niet alleen samen met het aantal opgepakte zaken, maar is deze ook afhankelijk van een veelheid aan andere factoren zoals al dan niet inzet op doorrechercheren (wat een langere looptijd van een onderzoek impliceert), de instroom van meldingen uit binnen- en buitenland e.d. Het is van belang dit in het achterhoofd te houden bij het interpreteren van cijfers en aantallen.

Werkvoorraad Kinderporno

Aantal dossiers kinderporno aangebracht OM 2009-2010

